Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

● № 89 (20 356) ● 1989 йил 15 апрель, шанба ● Баҳоси 3 тийин.

«Беринг кўприги» Совет—Америка экспедицияси қатнашчиларига

Сизларни, Совет — Америка экспедицияси қатнашчиларини самимий табриклайман.

Экспедициянинг «Беринг кўприги» номи шунчаки рамз эмас, деб ўйлайман. Сизлар Чукотка билан Аляска ўртасидаги, мамлакатларимиз ўртасидаги дўстлик, ҳамкорлик кўпригини барпо этишда амалда ёрдам бермоқдасиз.

Бизни шимол халқлари маданиятини, Арктика табиатини сақлаб қолиш, энг муҳими эса — Ер юзида тинчликни мустаҳкамлаш умумий муаммолари бирлаштириб турибди.

Экспедиция программасини муваффақиятли амалга оширишингизни тилайман.

М. ГОРБАЧЕВ.

● ЯГОНА СИЁСИЙ КУН

РЕВОЛЮЦИОН ҚАЙТА ҚУРИШ РУҲИДА

КПСС Марказий Комитетининг 1989 йил март Пленуми қарорлари Ўзбекистонда 14 апрель куни ўтказилган Ягона сиёсий куннинг бош мавзуи бўлди. Меҳнат коллективларида сўзга чиққан партия, совет ва хўжалик ходимлари республика агросаноат комплексини такомиллаштиришнинг долзарб муаммолари хусусида фикр юритдилар.

Пленум аграр масала тўғрисидаги ленинча таълимотни ижодий ривожлантирганлиги таъкидланди. Қабул қилинган қарорлар иқтисодий муносабатларни тубдан ўзгартиришга, раҳбарликнинг буйруқбозлик-маъмурий методларидан воз кечишга, қишлоқни комплекс ривожлантиришга қаратилгандир. Аммо иқтисодий ва социал омиллар муваффақият билан ҳаракат қилмоғи учун дарҳол конкрет амалий ишга киришиш керак.

Бу юмушлар республика агросаноат комплекси ходимларининг қурултойида белгилаб берилди. Энди далаларимизда пахта яккаҳокимлиги аста-секин барҳам топади. Озиқ-овқат программасини бажариш биринчи галдаги вазифалардан бўлиб қолмоқда. Бу СССР Министрлар Советининг «Агросаноат ишлаб чиқаришининг самарадорлигини тубдан ошириш ва уни янада ривожлантириш асосида мамлакат аҳолисини озиқ-овқат билан таъминлашни яхшилаш тўғрисида»ги қарорида ҳам таъкидлаб ўтилди. Айни вақтда пахта республика ва Иттифоқ саноати учун зарурдир. Шу боисдан ҳам майдонларни кўпайтирмай, алмашлаб экишни такомиллаштириш, янги маҳсулдор навларни, агротехника тадбирларини жорий этиш эвазига бу экин ҳосилдорлигини оширишга эришиш муҳимдир.

Ягона сиёсий кун қатнашчилари ердан фойдаланиш соҳасида ўткир бўлиб турган масалаларни ўртага қўйдилар. Ер омилкор, уни эъзозлайдиган хўжайинга муҳтождир. Колхоз ва совхозлар бундан буён ҳам қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришида асосий бўғини бўлиб қолаверади, албатта, аммо улар расман эмас, балки ҳақиқатан ҳам мустақилликка эга бўлишлари муҳимдир. Пудрат, ижара ва кооперациянинг турли формаларини оғизда эмас, амалда ривожлантириш, ижарачиларга ишлаб чиқаришни кўпайтиришдагина эмас, балки деҳқончилик ва чорвачилик маҳсулотларини сотишда ҳам ҳар томонлама ёрдам бериш керак. Саноат корхоналарининг коллективлари, шаҳарликлар ёрдамчи хўжаликларни ривожлантириб, боғдорчилик-чорвачилик ширкатларини тузиб, Озиқ-овқат программасини ҳал этишга ўз ҳиссаларини қўшишлари мумкин ва лозим.

Қайта қуриш демократия билан чамбарчас боғлангандир, деб таъкидланди Ягона сиёсий кунда. Ошкораликнинг қарор топиши ижтимоий муҳитни поклайди. Онг, шуурни озод этади, миллионлаб одамларни фаол бунёдкорлик фаолиятига жалб қилади. Социализмнинг бузилиши, турғунлик даврининг мероси билан боғлиқ бўлган оғир оқибатлардан холи бўлаётган одамлар бефарқлик ва бегонасирашдан халос бўлмоқдалар, мамлакатнинг чин эгаларидек фикр юритиб ҳаракат қилишга киришмоқдалар. СССР халқ депутатлари сайловида халқнинг юксак даражадаги фаоллиги ёрқин намоён бўлди. Аммо шуни унутмаслик керакки, демократия фақат реал ҳуқуқларнинг кенгайишигина эмас, балки масъулият, интизом ва уюшқоқликнинг кучайиши ҳамдир. Демократиянинг ривожланиши сира-сира ўзбошимчалик ва анархия эмас. Ўзининг ҳақиқий башарасини қайта қуриш тарафдориман деб ниқоблаётган ҳар хил экстремистлар ва миллатчиларга муносиб зарба бериш зарур.

Ҳозир қишлоқ хўжалиги ва саноат меҳнаткашлари олдида турган асосий вазифа КПСС XXVII съезди, XIX Бутуниттифоқ партия конференцияси қарорларини бажаришдан иборат.

Ягона сиёсий кунда коллективлар ҳузурида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг аъзолари ва аъзоликка кандидатлар, Ўзбекистон Компартияси Ревизия комиссиясининг аъзолари, область, шаҳар, район партия комитетларининг секретарлари, сайлаб қўйиладиган партия органларининг аъзолари, республика совет ва жамоат ташкилотларининг, министрликлари ва идораларининг раҳбарлари сўзга чиқдилар.

Ягона сиёсий кунда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бюросининг аъзолари ва аъзолигига кандидатлар қатнашдилар.

(ЎзТАГ).

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросида

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг 13 апрелдаги мажлисида маҳаллий ўзини ўзи бошқариш ва маҳаллий хўжалик тўғрисидаги СССР Қонуни лойиҳасини тайёрлаш қандай бораётганлиги ҳақидаги масала кўриб чиқилди. Лойиҳада баён этилган қоидалар социалистик демократияни янада ривожлантиришга, халқ депутатлари маҳаллий Советларининг реал тўла ҳокимиятини тиклашга, уларнинг давлат ҳокимиятидаги бутун маҳаллий ўзини ўзи бошқариш системаси фаолиятини бирлаштириб, мувофиқлаштириб ва йўналтириб турувчи ваколатли орган сифатидаги ролини оширишга қаратилганлиги муҳокама чоғида таъкидлаб ўтилди. Фақат Советларнинг ваколатига киритиладиган масалалар доираси анча кенгаяди, маҳаллий хўжалик тушунчаси, унинг состави ва вазифалари янгича талқин этилмоқда, ўзини ўзи бошқаришнинг молиявий базасини мустаҳкамлаш учун асос солинди.

Сиёсий бюро мажлисида айтилган мулоҳазаларни ҳисобга олиб, Қонун лойиҳасини пухталаштириш, уни иттифоқдош республикаларга, министрликлар ва идораларга юбориш мақсадга мувофиқ деб топилди. Кейинчалик комиссия тушган таклифларни ҳисобга олиб, биринчи муҳокамадан сўнг умумхалқ муҳокамасига қўйилишини кўзда тутиб, Қонун лойиҳасини кўриб чиқиш учун СССР Олий Советига тақдим этиши керак.

Сиёсий бюро савдо, умумий овқатланиш корхоналари ва хизмат соҳаси ишлари устидан ишчилар назоратини янада кучайтириш масалаларини муҳокама қилди. Касаба союзларининг ишчилар назорати ўз фаолиятини бошқа назорат қилувчи органлар билан мувофиқлаштириб ва маҳаллий Советлар ҳамда жамоатчиликнинг фаол мадади билан ана шу тармоқларда назорат системасида етакчи ўринни эгаллаши, тақсимот соҳасида, социал адолат принципларини амалда рўёбга чиқаришда нуфузли куч бўлиб қолишлиги уқтирилди.

Олдиндан жамоатчилик томонидан муҳокама қилинган касаба союзлари ишчи назорати тўғрисидаги Низом лойиҳасини кўриб чиқиш учун СССР Олий Советининг Президиумига топшириш, бундан ишчи назорати ҳуқуқий статусини, унинг ҳуқуқларини ва бурчларини қонун йўли билан белгилаб қўйиш кўзда тутилади. Иттифоқдош республикалар Компартияларининг Марказий Комитетларига, маҳаллий партия комитетларига ишчи назоратини ташкил этишда касаба союзларига ёрдам бериш, уни бевосита меҳнаткашларнинг манфаатларига дахлдор энг муҳим сиёсий иш деб ҳисоблаш тавсия этилди.

Сиёсий бюро М. С. Горбачевнинг Куба Республикасига расмий дўстлик визити якунларини маъқуллади. Куба халқи билан учрашувлар, Ф. Кастро ҳамда Кубанинг бошқа раҳбарлари билан олиб борилган музокаралар, визит чоғида имзоланган СССР ва Куба Республикаси ўртасида дўстлик ва ҳамкорлик тўғрисидаги шартнома Совет—Куба муносабатларини ривожлантиришда муҳим воқеа бўлди, жаҳон тараққиётининг энг асосий муаммолари юзасидан иккала партия ва мамлакатлар позицияларининг ўхшашлигини кўрсатди. Музокаралар давомида барча соҳаларда, энг аввало, экономика соҳасида Совет—Куба ҳамкорлиги самарадорлигини ошириш зарурлиги ҳақида ҳамжиҳатликка эришилди. Музокарадаги рўй-ростлик ва ўзаро ишонч муҳити Совет Иттифоқи билан Куба халқларини бирлаштириб турган ришталар мустаҳкамлигининг яна бир далили бўлди.

Кубага қилинган сафар Совет Иттифоқи халқаро ишларда Лотин Америкасининг роли тобора ошиб бораётганига аҳамият бераётганлигини таъкидлади, регионал можароларни, айниқса, Марказий Америкадаги ва Африка жанубидаги можароларни сиёсий йўл билан ҳал қилиш, ривожланаётган мамлакатларнинг ташқи қарзини тугатиш, бошқа жаҳоншумул муаммоларни ҳал этиш масалаларига ёндашувни келишиб олишга ёрдам берди. Сиёсий бюро визитнинг сиёсий якунларини мустаҳкамлаш, эришилган аҳдномаларни амалга ошириш тартибини белгилаб берди.

Сиёсий бюро М. С. Горбачевнинг Буюк Британияга расмий визити якунларини муҳокама қилди. Совет делегациясини қабул қилиш муҳитининг ўзи. Бош министр М. Тэтчер, ҳукумат аъзолари билан мазмунли ва ошкора музокаралар икки мамлакат ўртасидаги муносабатлар негизини мустаҳкамлади, ишонч, ҳамжиҳатлик соҳаси ва жаҳон ҳамда Европа сиёсатида амалий алоқа қилиш имкониятлари кенгайди. Миллий ва ялпи хавфсизлик муаммолари юзасидан фикрлар батафсил қиёс этилди, қуролли қарама-қарши туриш даражасини пасайтириш, қуролсизланиш, халқларнинг ўз йўлини ўзи танлаб олиш ҳуқуқини тан олиш, умумбашарий қадриятларнинг биринчи ўринда туриши, бутун жаҳон ҳамжамиятига тааллуқли муаммоларни интернационаллаштириш, давлатлараро муносабатларни мафкуралаштиришдан ҳоли этиш ялпи хавфсизликка олиб борадиган йўлдир.

Бир қанча муҳим масалалар юзасидан, энг аввало, ҳозирги шароитда ядро қуролининг ролига, «ядро қуроли билан тийиб туриш» концепциясига баҳо беришда, ядро қуролларини модернизациялаш ва баъзи бошқа масалаларда икки мамлакат позициялари бутунлай бошқачадир.

Лондондаги музокараларда Европадаги халқаро-сиёсий, иқтисодий, экологик ва гуманитар муаммоларни Вена учрашуви якунловчи ҳужжат ғояларини бажариш ўзанида ҳал этишга СССР ва Буюк Британиянинг ёндашувларида ўхшашлик борлиги аниқланди. Регионал можароларни сиёсий бартараф этиш ишида кўп даражада ҳамжиҳатлик борлиги аниқланди.

Олий даражадаги Совет—Ирландия музокараларининг якунлари кўриб чиқилди. Бу музокаралар ҳозирги замон халқаро муносабатларининг кўпгина катта муаммолари юзасидан позицияларининг ўхшашлигини, Совет Иттифоқи билан Ирландия ўртасидаги дўстона алоқаларни ривожлантиришга иккала давлат раҳбарларининг бундан буён ҳам ҳар томонлама кўмаклашишга тайёрлигини тасдиқлади.

Учрашув тенглик, ўз йўлини ўзи эркин танлаб олиш ва бир-бирининг ички ишларига аралашмаслик принципларини ҳурмат қилишга асосланган Совет—Ирландия сиёсий алоқаларининг имкониятлари мавжудлигини ҳам кўрсатди.

РЕСПУБЛИКА ДАЛАЛАРИДА

БОҒЛАР КЕНГАЙМОҚДА

● ЯНГИҚЎРҒОН. Мичурин номли боғдорчилик-узумчилик совхозида кейинги йилларда бир қатор ибратли ишлар амалга оширилди. 540 гектар майдонда токзор, 340 гектар майдонда мевали боғ барпо этилди. Шу кунларда ҳам янги мевали боғлар барпо этиш қизғин бормоқда. 2000 туп терак, 4000 туп ғайноли, 100 туп бодом, 30 туп гилос, 160 туп атиргул, 1500 туп олма кўчатлари агротехника қоидаси асосида экилди. Бу ишларни совхознинг Нуъмонжон Бойматов бошлиқ кўчат экиш бригадаси амалга оширди. Турғунпўлат Мирзаев, Аҳмаджон Долимов, Абдусаттор Дадахўжаев, Акромжон Саидкаримов каби боғбонлар кўчат ўтказишда бошқаларга намуна бўлишди.

А. АСРОРОВ.

ПУХТА ҲОЗИРЛИК

● ХЎЖАОБОД. «Шарқ юлдузи» колхозининг 6 та пиллачилик бригадасида мавсумга пухта ҳозирлик кўрилмоқда. Инкубаториялар ремонтдан чиқарилиб, тахт қилиб қўйилди. Ипак қурти боқадиган 245 хонадон аниқланиб, дезинфекция қилинди, улар керакли жиҳозлар билан таъминланган. Ўтган йили колхоз пиллакорлари 22 тоннадан кўпроқ «кумуш тола» топшириб, ўз сўзларининг устидан чиққан эдилар. Бу йил улар 345 қути ипак қурти уруғини парвариш қилиб 23 тонна юқори сифатли пилла топширишмоқчи. Хўжаликда ипак қурти озуқа базасини яхшилашга ҳам алоҳида эътибор берилмоқда. Шу мақсадда 7 минг туп тут кўчати экилди.

Р. ЖУМАНИЁЗОВА.

МОЛИ ТЎҚНИНГ — КЎНГЛИ ТЎҚ

СУРХОНДАРЁ ОБЛАСТИ. Жарқўрғон районидаги «Сурхон» совхозида алмашлаб экишга ажратилган далалар эндиликда икки баравардан ҳам ошиб кетди. Бу эса ўзининг ижобий натижаларини кўрсатмоқда.

Хўжаликда озуқа экинлари учун ажратилган майдонлар 220 гектарга етди. Шундан бир қисми рапс экилган майдондир. Шу кунларда деҳқонлар рапс ўримига киришдилар. Ундан бўшаган ерларга эса силос учун маккажўхори экилади. Рапс ўримида ва уни фермаларга ўз вақтида етказиб беришда механизаторлардан Норбой Качалов ва Берди Холлиевлар алоҳида намуна кўрсатишяпти.

Фермаларда чорва молларига бериладиган озуқа рационига рапс қўшиб берилаётганлиги уларнинг маҳсулдорлигини анча оширди. Натижада хўжалик сут тайёрлаш бўйича биринчи квартал топшириғини ортиғи билан адо этди.

Суратларда: ветеран механизатор Норбой Качалов ва рапс ўрими акс эттирилган.

И. Хўжаев фотолари (ЎзТАГ).

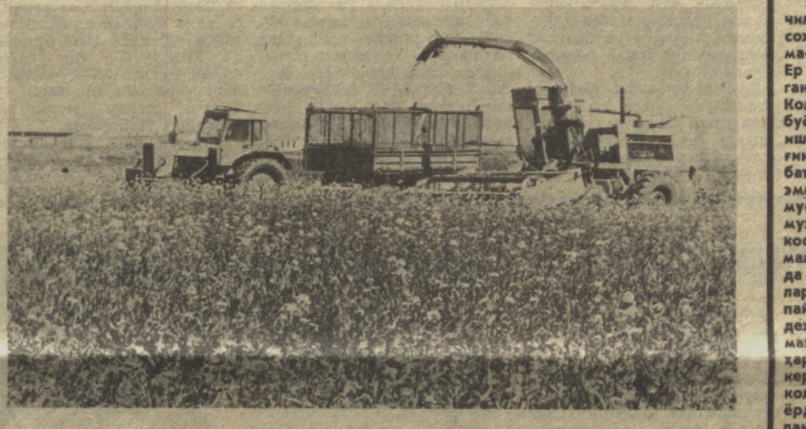

«ҚИЗИЛ ШАНБАЛИК» ТАРАДДУДИ

Бригадамиз қурувчилари коллектив пудрат усулига ўтиб ишлаётганига икки йил бўлди. Бинокорлик ишлари сифати ва суръатини оширишга эришдик, аъзоларимиз сони қисқарганига қарамай, иш кўлами тобора кенгайиб боряпти. Йилнинг тўрт ойлик топшириғини 12 апрелдаёқ уддаладик.

Ҳозир Урганч районидаги Охунбобоев номли колхозда 464 ўринли мактаб биносини бунёд этяпмиз. Қурувчиларимиз Бутуниттифоқ шанбалиги кунида уюшқоқлик ва юксак маром билан меҳнат қилишга аҳд қилган. Шу куни 670 сўмлик қурилиш-монтаж ишлари тежалган цемент ва бошқа материаллар ҳисобига бажарилади. Шунингдек мактаб атрофини ободонлаштиришга ҳам ҳиссамизни қўшамиз.

Кўчма колоннамиз қурувчилари ҳам шанбаликни фаоллик ва ҳамжиҳатлик билан ўтказишга, уни ҳақиқий меҳнат байрамига айлантиришга пухта тайёргарлик кўришяпти. Шу куни коллективимиз 20 минг сўмлик қурилиш-монтаж ишларини асосан тежалган материаллар ҳисобига амалга оширади.

Қ. ҚУРБОНБОЕВ,
Хоразм область агросаноат қурилиш бирлашмасига қарашли 302-механизациялашган кўчма колонна бригада бошлиғи.

●

Ленинча Коммунистик шанбаликда заводнинг 1345 ишчи-хизматчиси, инженер-техник ходими фаол қатнашади.

Шу куни 150 тонна тола, 16 тонна момиқ, 240 тонна чигит ажратилади. 300 тонна пахта хом ашёси қабул пунктларидан заводга ташиб келтирилади. 150 тонна чигит ёғ-экстракция заводига жўнатилади.

Завод ишчилари шанбалик куни 300 минг сўмлик маҳсулот ишлаб чиқаришни кўзда тутмоқдалар. У одатдагидан бир ярим баробар кўп.

Р. ЯРАШЕВ.
Ғиждувон пахта тозалаш заводи меҳнат ва иш ҳақи бўлими бошлиғи.

МЕНИНГ ФИКРИМЧА...

ҲАММАМИЗГА, ҲАР БИРИМИЗГА БОҒЛИҚ

Қайта қуриш йўлида қандай муаммолар ва қийинчиликларга дуч келяпмиз? Уларга нималар сабаб бўляпти? Сизнингча, бундай муаммоларни ҳал этиш учун нималар қилиш керак? Мухбирларимиз ана шундай саволлар билан республика халқ хўжалиги турли соҳаларида меҳнат қилаётган ҳар хил касб эгаларига мурожаат қилдилар. Қуйида ана шу саволларга берилган жавоблар билан таништирамиз.

Ҳ. ШОНИЁЗОВ — Бойсун районидаги «Сайраб» совхозининг бош чўпони: — 30 йилдан бери чўпонман. Бу касбнинг ўзига яраша масъулияти, қийинчиликлари бор. Моллар бош сонини ўстириш, зотини яхшилаш, семизлигини таъминлаш чўпон зиммасида. Эътибор берилмаса, планлар бажарилмай қолади. Бу соҳадаги ишларимиз ёмон эмас. Кейинги йилларда маҳсулдорлик анча ошди. Аммо, ишимизга халақит бераётган талай муаммолар бор. Масалан, отарларнинг кўпчилиги тоғда жойлашган. Шу сабабли хашак, омухта емни отаравааларда ташиб келтираяпмиз.

Гоҳида транспортнинг йўқлиги, йўллар ёмонлигидан совхоз раҳбарлари чорвадорларнинг ҳолидан вақтида хабар олишмайди. Ҳозир ҳар бир раҳбарга биттадан транспорт ажратиш одат тусига кирган. Ана шу транспорт бўлмаса, у хўжалик чегарасидан бир қадам ҳам четга чиқмайди. Ахир, отлардан ҳам фойдаланса бўлади-ку. Илгари шундай қилинарди. Тоғтошли жойларда от миниб, чўпонларнинг ҳузурига чиқиб келинаверарди. Ҳозирчи, эндиги раҳбарлар от минишдан ор қилишади. Улар планларни тезроқ тўлдириш лозим бўлгандагина чорвадорнинг ёнига «ҳорма-бор бўл» деб келишади. Биз — чорвадорлар раҳбарлар билан яқиндан туриб суҳбатлашишни, дардимизни рўй-рост айтишни истаймиз.

Яна бир муаммо. Ёшларимиз чўпонлик касбига боришмаяпти. Нега? Бунинг сабаби бор, албатта. Аввало, чўпонлик оғир иш. Қолаверса, ёшлар ўртасида бу касб кенг пропаганда қилинмаяпти ёки ёшларнинг талаблари эътибордан четда қоляпти. Шарт-шароит бўлмагандан кейин касбга меҳр ҳам, интилиш ҳам бўлмайди-да.

Районимизда қўйчилик соҳасида ҳам оилавий пудратга ўтиб ишлаш расм бўлди. Натижа ёмон эмас. Шундай экан, чорвачиликдан ойлик олаётган мутахассисларнинг сонини қисқартириш керак. Ўрни келганда шуни ҳам айтмоқчиман, область агросаноатига халқ депутати сифатида учрашиб, Чилонзор қишлоғи аҳолисини ичимлик сув билан таъминлайдиган машина олишга ҳужжат тўғрилагандик. Ҳалигача ўша машинадан дарак йўқ.

А. АЙДАРОВ — Оқолтин районидаги «Партия XXIII съезди» совхозининг директори: — Қайта қуриш ҳаётимизнинг ҳамма томонларига, айниқса, экономика, социал тараққиёт, ижтимоий ишлаб чиқаришни бошқариш соҳаларига чуқур кириб бормоқда. Бурноғи йили совхоз коммунистларининг умумий йиғилишида хўжаликни ўз-ўзини маблағ билан таъминлашга ўтказиш ва коллектив пудратни жорий этишга қарор қилинган ва шу ишга киришилган эди. Ўтган йили 87 та бригададан 41 таси ижара пудрати асосида ишлади. Улар пахта ҳосилдорлигини гектар бошига 29 центнерга етказишди. Оддий усулда ишлаган бригадалар эса ҳар гектар ердан ўртача 23 центнердан ҳосил олишди. Совхоз бўйича 2 миллион сўм фойда кўрилган экан, бунда ижара пудратининг ҳиссаси катта бўлди.

Айни пайтда янги усулни жорий этишда бир қатор муаммолар ҳам бор. Масалан, бизга эҳтиёт қисмлар ва техника олиш учун лимит берилади. Аммо ана шу лимитдан фойдаланишнинг ўзи жуда кўп оворагарчиликларни келтириб чиқаряпти. Ижарачилар билан хўжаликда пахтани дастлабки қайта ишлаш базасини вужудга келтириш масаласини ҳал қилиш зарурияти ҳам пайдо бўлди.

Хўжалигимиз чорвачиликдан ҳам катта зарар кўряпти. Сут-товар фермасининг 550 бош чўчқани боқишга мўлжалланган қисмида 850 бошдан зиёд йирик қорамол боқилмоқда. Чорвани сақлаш учун жой бўлмаганидан улар тез-тез касалланмоқда. Молларни озиқлантириш учун ҳам етарли шароит йўқ. Биз бу масала ҳақида область агросаноат комитетига кўп марта мурожаат қилдик. Типовой сут-товар фермаси қурилиши масаласини ҳал этишда ёрдамга мухтожмиз.

Совхозимиз шароитида яна бир ўткир муаммолардан бири — турар жой масаласидир. Хўжалигимиз район марказига жойлашган ва совхоз турар жойининг 60 процентдан кўпроғида 1971 йилдан буён, яъни район ташкил этилганидан бери турли ташкилотлар жойлашиб олган. Айни вақтда идоралар ана шу уй-жойлардан бепул фойдаланмоқдалар. Хўжалик ҳисоби шароитида бундай иш юритиб бўлмайди. Хўжалик ҳисоби ва ўзини-ўзи маблағ билан таъминлаш шароитида бу боқимандалик бизга жуда қимматга тушяпти.

Ҳ. ҲАМРОЕВ — Свердлов районидаги Охунбобоев номли колхоз правлениесининг раиси: — Озиқ-овқат программасини бажаришнинг самарали усулларидан бири — оилавий пудратни жорий этишдир. Буни биз ўз мисолимизда кўрдик. Колхоз ишлаб чиқаришининг барча тармоқларида 48 оила пудрат усулига ўтди. Улар ўтган йили мажбуриятларини муваффақиятли бажариб, планда белгиланган миқдорда маҳсулот етказиб берди. Аммо етиштирилган маҳсулотни давлат ва кооператив ташкилотлари орқали сотиш жуда қийин кечяпти. Ҳосил йиғим-терими даврида помидор ортилган машиналарнинг Бухоро консерва заводи эшиги олдида ҳафталаб навбат кутиши одат бўлиб қолди. Ана шу оворагарчиликлардан қутилиш учун биз колхозда помидор шарбати цехи очган эдик. Гарчи цех яхши ишлаётган бўлса ҳам Бухоро консерва заводи унинг маҳсулотини қайта ишлаш учун қабул қилмади. Уни Ғиждувонга олиб бориш учун эса йўл олис. Бунинг устига маҳсулот сифати бузилади.

Аслида ҳамма оилавий пудрат тарафдоридек туюлади-ю, етиштирилаётган маҳсулот нобуд бўлаётгани билан ҳеч кимнинг иши йўқ. Шундай экан, бу соҳани қандай ривожлантириш мумкин? Тўғри, бир неча йилдан буён Свердлов районида маҳсулотни қайта ишлайдиган корхона ёки цех қуриш масаласи кўтариляпти. Бироқ на область партия комитети ва на область ижроия комитети раҳбарлари бу соҳада жон куйдиргилари келмаётир. Менинг фикримча рўй бераётган аҳволдан қутилиш учун колхоз ва колхозлараро 2—3 минг тонналик маҳсулот сақланадиган омборлар қуриш лозим.

Қ. РИЗАЕВ — Тошкент шаҳар Октябрь район медицина бирлашмаси бош врачи: — Матбуотда, йиғилишларда соғлиқни сақлаш муассасалари иши тез-тез танқид қилинмоқда. Тўғри, бу соҳада ҳал қилиниши лозим бўлган жиддий муаммолар ҳам тўпланиб қолган. Мен ана шу муаммоларнинг баъзилари ҳақида тўхталмоқчиман.

Коммунистик партиямиз эълон қилган кучли социал сиёсат юргизиш йўли ҳали барча партия, совет ва хўжалик раҳбарларига сингмагани йўқ. Улар ҳали ҳам бу соҳага эскича ёндашмоқдалар. Соғлиқни сақлаш системасининг моддий-техника базаси яхши ривожланмаган. Ҳали ҳам ўз малакасини оширишни ўйламайдиган чаласавод врачлар учраб турибди. Медицина муассасаларини қуриш беш йиллик плани ва министрлик ҳамда ташкилотларнинг бўшаб қолган маъмурий биноларини соғлиқни сақлаш системасига топшириш ҳақидаги қарор бажарилмаяпти.

Нима учун ходимлари шаҳарнинг социал соҳасидан фойдаланадиган республика ва иттифоқ аҳамиятидаги министрликлар ва ташкилотлар Тошкентда касалхона, туғуруқхона, поликлиника қуришмайди? Нима учун шаҳарда соғлиқни сақлаш муассасалари бунёд этиш ва ремонт қилиш учун қудратли базага эга бўлган ихтисослаштирилган қурилиш трести ташкил этиш мумкин эмас? Фикримча ана шулар ҳақида ўйлайдиган вақт етди.

А. КИМСАНОВ — Қўрғонтепа районидаги Куйбишев номли совхоз агрономи: — Совхозимиз ўтган йили пахта тайёрлаш планини 88 процент қилиб уддалади, холос. Ҳосилдорлик гектар бошига 25 центнерни ташкил этди. Бу — экин майдонларимиз ҳосилдорлигининг энг юқориси. Лекин негадир кўра-била туриб, бизга юқоридан ҳар гектар ердан 28—29 центнердан ҳосил олишни план қилиб беришяпти. Ҳолбуки, биз билан ёнма-ён жойлашган Қирғизистон ССРнинг Қорасув районида амалда ҳар гектар ердан 18—20 центнердан хирмон кўтарилмоқда.

Кўп йиллардан бери ҳал бўлмай келаётган яна бир муаммо бор. Областимизда пахтанинг янги сортларини тажрибадан ўтказадиган ва янги навлар устида ишлайдиган участкалар ҳамда «Союзхлопок» илмий-ишлаб чиқариш бирлашмасининг филиали иш олиб боряпти. Бироқ кўпинча улар хўжаликларга обдон текширишдан ўтказилмаган навларни таклиф этишмоқда. Мен янги навнинг тажриба участкаларида тўла синовдан ўтказмай туриб, экишга тавсия қилинишига қаршиман.

Кейинги йилларда кўплаб пахтакорлар колхоз ва совхозлардан ойига 200 сўм ва ундан кўп маош берилаётган саноат ва халқ хўжалигининг бошқа тармоқларига ишга ўтиб кетмоқдалар. Уларни пахтачиликка қайтариш учун эса жамоатчилик куюниб таъкидлаётгандек давлатга сотилаётган ҳосил харид нархини ошириш зарур. Агар биз бунга эриша олмасак, колхозчилар ва совхоз ишчиларининг ойлиги 60—80 сўмдан ошмаса, ҳеч нарсани ўзгартириб бўлмайди.

САБЗАВОТКОРЛАР ҒАЙРАТИ

Орджоникидзе районидаги «Маданият» колхозининг Юсуф Дўмбоев бошлиқ бригадаси аъзолари оилавий пудрат усулида ишлаб муайян ютуқларга эришмоқдалар.

Бригада аъзолари экиш мавсумини яхши бошлашди. Жумладан, улар 20 гектар ерга картошка, 10 гектарга карам, 7 гектар майдонга пиёз экиб бўлдилар.

А. МАННОПОВ.

• *Партия турмуши: қайта қуриш*

ТАНҚИД ВА ТАҚДИР

Айни қиш чилласи пайти янги секретарь сифатида колхоз ва совхозларни айланиб, қишлоқ партия ташкилотларининг фаолияти билан танишаётган эдим. Хўжаликлардан бирида устахона ремонтчиларига ювиниш, овқатланиш, ҳатто исиниш учун жой йўқлиги сабабли партком секретарь ва правление раисини изза қилишга тўғри келди.

Ремонтчилар билан учрашиб, яна қандай муаммолар борлигини суриштирдим. Бунга «Ҳеч қандай муаммо ҳам, камчилик ҳам йўқ. Ҳаммаси жойида», деган жавобни эшитдим. Ўзим Ўзбекистонда ўсиб-улғайиб халқимизнинг нақадар бардошли, камсуқум эканлигини яхши билсам ҳам мени бу жавоб таажжублантирди.

Ишчиларнинг бу жавобида турғунлик даврининг барча қарама-қаршиликлари, ҳамма нарсага чидаш беришга ўрганган меҳнат кишисининг фожиаси намоён эди. Узоқ йиллар раҳбарлар меҳнат кишисининг мана шундай хислатларидан ўз манфаатлари йўлида фойдаланиб келишди. Бундан эса жамият жуда катта маънавий ва моддий зиён кўрди. Эндиликда, менимча, жойларда ташкилий-сиёсий ишларни жонлантириш, танқид ва ўз-ўзини танқидга кенг йўл очиб бериш лозим. Ваҳолонки, танқид ва ўз-ўзини танқид шуҳратпарастлик, буйруқбозлик, сунистеъмолчилик касалликларини даволашнинг энг яхши дори-дармонидир. Қаерда ундан яхши фойдаланилса, ўша ерда қайта қуриш тақдиридан шубҳа қилмаса ҳам бўлади.

Ўтган йил охирида область партия ташкилотларида бўлиб ўтган ҳисобот-сайлов йиғилишлари ленинча талабчанлик ва жанговарлик, большевикчасига муросасизлик қийинчилик билан бўлса ҳам ўзига йўл очиб бораётганлигини кўрсатди. Уларнинг кўпчилигида очиқчасига фикрлашиб олинди, танқид эса ўзаро хайрихоҳлик руҳи билан йўғрилди. Ҳисобот докладларини муҳокама қилишда область коммунистларининг ярмидан зиёди қатнашди. Шунга қарамай, баъзан залда ўрнатилган микрофонлар ҳам, йиғилиш ва конференцияларнинг эркин, демократик асосда ўтказилиши ҳам танқидга кенг йўл очиб беришга кафолат бўла олмади. Коммунистлар ҳатто вазият шуни тақозо этса-да, енг шимариб «жанг майдони»га чиқишдан ўзларини тийиб ўтиришди. Бунга Ромитан район партия конференцияси мисол бўла олади. Унда 32 киши сўзга чиқди. Аммо фақатгина икки нотиқ райком бюроси ва унинг раҳбарлари шанига танқидий мулоҳаза билдиришга журъат этди, холос.

Шофиркон районидаги «Ленинобод» колхозида танқид сустлиги раисни талтайтириб юборди. Д. Зоиров саккиз йил муқаддам правление раислигига сайланган эди. Дастлаб у ғайрат билан иш бошлади, планларнинг бажарилишини таъминлар экан, меҳнаткашлар эҳтиёжини қондиришни ҳам эсдан чиқармади. Натижада хўжалик юксалиш сари юз бурди, раисни эса бўлар-бўлмасга ҳамма жойда мақтай бошлашди. Д. Зоировнинг бу мақтовлардан боши айланди. У энди буйруқбозликка зўр бериб, кишилар фикрига қулоқ солмай, барча масалаларни якка ўзи ҳал қиладиган бўлиб қолди. Бунинг оқибати вой бўлди. Ўзига бино қўйган раҳбарни мансабидан озод этишга тўғри келди. Агар коммунистлар ортиқча мақтовларсиз, унинг фазилатларини ҳам, нуқсонларини ҳам рўй-рост юзига айтганларида балки кўнгилсиз воқеаларнинг олди олинган бўларди.

Бундай мисоллар кишини ўйлантириб қўяди. Демак, фақатгина танқидга «рухсат бериш» ёки даъват қилиш билан ўзгаришларга эришиб бўлмайди. Кишиларда танқидга мойилликни шакллантириш зарур. Умуман олганда, бу янги муаммо эмас. Лекин қайта қуриш шароитида унинг актуаллиги янада ошди.

Хўш, танқид ва ўз-ўзини танқид йўлида нима тўғаноқ бўлмоқда? Наҳотки ишимизда танқид қилишга лойиқ камчиликлар бўлмаса? Бундай эмас, албатта. Ҳамма гап танқидни тўғри тушунишда, айниқса қуйидан қилинган танқиддан тўғри хулосалар чиқарилиб, конкрет тадбирлар кўрилишидадир. Афсуски, айрим жойларда бунинг акси бўлаётир. Мисол учун, 163-қурилиш трестининг 397-кўчма механизациялашган колоннаси оддий коммунистлари билан колонна бошлиғи ўртасида юзага келган низони олайлик. Коммунист қурувчилар йиғилишларнинг бирида ўз раҳбарларининг камчиликларини очиқ айтишди. Коллектив фикрини назар-писанд қилмай қўйганлигини, ошкораликка йўл бермаётганлигини танқид қилишди. У бўлса, нуқсонларини тузатиш ўрнига танқид қилганларни таъқиб қилишга тушди. Шаҳар партия комитети аралашганидан кейингина низо бартараф этилди.

Ғиждувонда содир бўлган яна бир воқеа ибратлидир. Райондаги 127-кўчма механизациялашган колонна ишлаб чиқариш-техника бўлими бошлиғининг ўринбосари Т. Набиев ишдаги нуқсонлар ҳақида ўз партия ташкилотини бир неча бор хабардор қилди. Колонна бошлиғи Х. Усмонов эса танқидга ўзига хос жавоб берди. У дастлаб Т. Набиевнинг лавозимини пасайтирди. Бу ҳам етмаганидай штатлар қисқариши баҳонаси билан уни умуман ишдан бўшатди. Бошланғич партия ташкилоти, район партия комитети Т. Набиевнинг мурожаатларига бефарқ қарашди. Фақат обком аралашганидан кейин райком бюроси кўчма механизациялашган колоннада танқиддан ўч олиш фактларини кўриб чиқиб, Х. Усмоновни партия аъзолигидан ўчирди. Т. Набиев эса лавозимига қайта тикланди.

Бундай мисолларни яна келтириш мумкин. Аммо танқид учун таъқиб этувчиларга чора кўриш ишнинг бир томони. Унинг иккинчи томони, кишиларда танқидга партиявий муносабатни шакллантиришдан иборатдир. Агар партия аъзосида ўз фаолиятига танқидий назар билан қарай олиш хислати етишмаса, у қуйидан қилинган танқидни ўз шахсини камситиш деб тушунади. Бундай пайтда кўп нарса партия ташкилотлари секретарларига боғлиқ бўлади. Улар йиғилишларда коммунистларни танқидий, очиқ фикрлашувга жалб қила олсалар, ҳар ким ўз камчилигини холисона тан олса, кўп нарса ўз ўрнига тушади.

«Узстроймеханизация»нинг 220-кўчма механизациялашган колоннасида шундай муҳит қарор топмоқда. Чунки партия ташкилотининг секретари В. Мусикова ва колонна бошлиғи А. Хўжаев учун етишмовчиликларни, ўз хатоларини тан олиш одатий ҳол. Бу ўз навбатида уларга бошқалардан ҳам танқидга мана шундай муносабатни талаб қилишга асос бўлмоқда. Коллектив йил сайин юксак иқтисодий кўрсаткичларга эришаётганлигида бу ердаги соғлом муҳит муҳим роль ўйнамоқда.

Партиянинг роли ошаётган, унинг иш усули ва услублари тубдан ўзгараётган ҳозирги қайта қуриш даври танқид ва ўз-ўзини танқидга нописандлик, ютуқлардан эсанкираш, расмиятчилик, кўзбўямачилик ва бошқа иллатларни таг-томири билан қўпориб ташлаш имконини бермоқда. Яқинда область партия комитетининг пленумида савдо ва маиший хизмат масаласи муҳокама қилинди. Бунгача меҳнаткашлар маҳаллий ахборот воситалари орқали хабардор қилиниб, таклиф ва мулоҳазаларини область партия комитетига маълум қилишлари сўралди.

Меҳнаткашлар обкомга, область газеталари редакцияларига юборган мактубларида бу соҳада етишмовчиликларни очиқ кўрсатишди, муҳим таклиф ва мулоҳазалар баён қилишди. Натижада пленумда масала ҳар томонлама чуқур муҳокама этилди. Ҳамма раҳбарларга ҳам масалага бундай ёндашув манзур бўлди, деб айтиш қийин. Негаки илгарилари кўпчилик раҳбарлар учун ўзларининг фаолияти юқори партия комитети томонидан қадрланиши кифоя эди. Қуйидагилар фикри эса одатда уларни қизиқтирмасди. Шахсан мен юқоридан туриб берилган баҳо қанчалик муҳим бўлмасин, оддий меҳнаткаш коммунистлар фаолиятимизга берган баҳо муҳимроқ, деб ҳисоблайман.

Яна бир масала. Айрим коммунистлар ва партиясизлар, айниқса зиёлилар шошма-шошарлик ёки ғаразгўйлик билан қилинган танқид фойда ўрнига нуқул зарар келтиришини унутмоқдалар. Айрим жойларда танқидни танқидбозликка айлантириш ҳоллари учраб турибди. Оқибатда баъзан танқиддан кўзланган мақсад орани очиқ қилиш, кимдандир ўч олиш бўлиб қоляпти. Шунинг учун ҳам ҳаққоний танқиддан танқидбозликни ажрата билиш ҳозирги вазиятда ниҳоятда муҳимдир.

Танқид ва ўз-ўзини танқид ҳар доим ҳам ёқимли бўлавермайди. Лекин танқид ўз вақтида хайрихоҳлик билан айтилган бўлса, у албатта фақат фойда келтиради. Иш услубидаги, феъл-атворидаги камчилик ва нуқсонларни ўз вақтида тузатиш эса партия аъзосининг бурчидир.

Ю. САЖНЕВ,
Бухоро область партия комитетининг иккинчи секретари.

ЖОНАЖОН ВАТАН БЎЙЛАБ

● КЎКЧАТОВ

Қўриқ ерлар унумдорлигини оширишда область ғаллакорларига космонавтика ёрдам беради. «Агроресурси» автоматлаштирилган ахборот бошқарув системаси Бутуниттифоқ илмий-тадқиқот маркази Шимолий Қозоғистон филиалининг бу ерда ташкил этилган таянч пункти мутахассислари деҳқонларга тупроқ унумдорлигини ошириш учун қимматли тавсиялар беришмоқда. Ернинг космик съемкаси хўжаликларга авиациядан фойдаланишга қараганда 16 баравар арзонга тушмоқда. Аэрокосмик суратлар асосида тузилган қишлоқ хўжалиги экинлари майдони харитасидан область асосий ғаллакор районларидаги хўжаликларнинг деярли учдан бир қисми дала ишларини бажаришда фойдаланмоқда.

● ФРУНЗЕ

Н. М. Пржевальскийнинг дастхати ёзилган «Марказий Осиё паррандаларининг янги турлари» лекцияси Қирғизистон пойтахтида очилган кўргазма экспонатларидан бири бўлди. Экспозиция улуғ рус сайёҳи ва олими таваллуд топган кунининг 150 йиллигига бағишланди. Пржевальский ҳаётлигида чоп этилган кўплаб китоблардан ташқари, Марказий Осиё тадқиқотчисининг ҳаёти ва саёҳатлари тўғрисида ҳикоя қилувчи ҳужжатлар, нойёб фотосуратлар кўргазмадан жой олган.

● ДУШАНБЕ

Тожикистон пойтахтидаги энг катта «Дўсти китоб» магазинига кўплаб Венгрия адабиёти ихлосмандлари келишди. Бу ерда дўст мамлакат ёзувчиларининг асарлари кўргазма-савдоси очилди. Китоб аукциони мамлакат фашизмдан озод этилганлигининг 44 йиллигига бағишланган Венгрия китоблари ўн кунлигининг марказий воқеаси бўлди.

Ўн кунлик доирасида Тожикистон ва Венгрия китоб ноширлари учрашуви режалаштирилган, унда ҳамкорликни кенгайтириш тўғрисида шартнома тузилади.

(ТАСС).

ТАРИХ ВА МАДАНИЯТ ЁДГОРЛИКЛАРИНИ АСРАШ ҲАМИША ЭЪТИБОРИМИЗДА БЎЛСИН

● Ўзбекистон ССР Министрлар Совети тарихий-маданий меросни асрашга жамоатчиликни, меҳнаткашлар кенг оммасини жалб этишга катта аҳамият бериб, Ўзбекистон Тарих ва маданият ёдгорликларини муҳофаза қилиш жамияти фаолиятини янада такомиллаштириш тадбирлари тўғрисида қарор қабул қилди.

Жамиятга ўзини ўзи бошқариш, ошкоралик, аҳоли фикрини ҳисобга олиш, жамият аъзолари социал-сиёсий активлигини ривожлантириш негизида ўз ишининг форма ва методларини қайта қуришни жадаллаштириш; меҳнаткашларда, айниқса ёшларда тўғри тарихий онгни, совет ватанпарварлиги ҳамда социалистик интернационализм ҳис-туйғуларини, республиканинг кўпмиллатли меросига эҳтиёткорона муносабатни шакллантириш тавсия этилди.

Жамият олдига таъмирлаш кооперативларига ёрдам бериш, ноширлик фаолияти, савдо, хўжалик ва бошқа фаолиятни ривожлантириш ва шу асосда ташкилотлар ҳамда аппаратни аста-секин хўжалик ҳисоби ва ўзини ўзи пул билан таъминлашга ўтиш вазифаси қўйилди.

Ўзбекистон ССР Маданият министрлигига ёдгорликларни муҳофаза этиш жамияти, Ўзбекистон ССР Фанлар академияси, республика Госстройи, халқ депутатлари Советлари ижроия комитетлари иштирокида 1990 йилнинг биринчи кварталида тарих ва маданият ёдгорликларини асраш, таъмир этиш, фойдаланиш ва уларни тарғиб этишнинг 2005 йилгача бўлган даврга мўлжалланган комплекс программасини ишлаб чиқиш ва тасдиқлаш; 1995 йилга қадар ёдгорликлар ва тарихий архитектура-музей қўриқхоналари жойлашиши карта-схемалари (ушбу схемаларда ана шу ёдгорликлар территорияларининг чегаралари ва ердан фойдаланувчилар белгиланиб, қайд этиб қўйилиши керак)-ни ишлаб чиқиш ва тасдиқлаш топширилди.

Ўзбекистон ССР Госстройи ҳузуридаги Архитектура давлат комитети, халқ депутатлари Советлари ижроия комитетлари зиммасига 1989—1991 йилларда республика Маданият министрлиги ҳамда ёдгорликларни муҳофаза этиш жамиятининг ҳар томонлама кўмаги билан тарих ва маданият ёдгорликлари мавжуд бўлган шаҳарлар ва аҳоли пунктларининг тарихий-архитектура таянч планларини ишлаб чиқиш ва тасдиқлаш; лойиҳа-план ҳужжатлари ишлаб чиқилаётганида ёдгорликлар атрофидаги қўриқланаётган зоналар ва қурилиш тартибга солиб туриладиган зоналарда қонунчилик талабларига қатъий риоя қилиш вазифаси юкланди.

Республика Юстиция ва Маданият министрликларига ёдгорликларни асраш жамияти билан биргаликда Ўзбекистон ССР Министрлар Советига ёдгорликларни асраш ва улардан фойдаланиш тўғрисидаги мавжуд қонунларга зарур қўшимчалар ва ўзгартишлар киритиш тўғрисида таклифлар тақдим этиш топширилди, бу таклифларда тарихий-маданий меросни асраб-авайлаб сақлашга имкон берадиган таъсирчан давлат ва жамоат механизмини бунёд этиш назарда тутилиши керак. Жамият уставига киритиладиган ўзгаришлар ва қўшимчаларни тайёрлаш, бу ўзгаришлар ва қўшимчаларни даставвал матбуотда ва бошланғич ташкилотларда муҳокама қилиш ҳам назарда тутилмоқда.

Республика газеталарининг редакцияларига, Маданият министрлигига ҳамда Ўзбекистон ССР Телевидение ва радиоэшиттириш давлат комитетига республика маданий меросини сақлаш, ўлка тарихи, халқ бадиий ҳунармандчилиги, шаҳар ва қишлоқлардаги тарихий жойлар тўғрисидаги кино ва видеофильмлар фондини анча кўпайтириш тавсия этилди.

Ўзбекистон ССР Халқ таълими министрлиги зиммасига қуйидаги вазифалар юкланди: Ўзбекистон ССР Бош архив бошқармаси, Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитети, ёдгорликларни муҳофаза қилиш жамияти билан биргаликда республика халқлари тарихи ва маданиятини ўрганишнинг муҳим негизларидан бири сифатида ёдгорликларни аниқлаш, тўплаш ва давлат муҳофазасига топшириш мақсадида студентлар ва ёшларнинг экспедициялари ва отрядларини кўпайтириш; архитектура, қурилиш ва бадиий ихтисосларни эгаллаётган студентларнинг қимматли тарихий-маданий мероси бўлган шаҳарлар ва аҳоли пунктларидаги тарихан таркиб топган қурилишларни ўрганиш ва қайд этишдаги иштирокини таъминлаш; ёдгорликларни муҳофаза қилиш жамияти ва Ўзбекистон ССР Маданият министрлиги билан биргаликда методик материаллар, ўқув қўлланмалари ишлаб чиқиш ва уларни республикадаги олий ва ўрта махсус ўқув юртлари ўқув планларига, тарих ва маданият ёдгорликларини муҳофаза қилиш ва улардан фойдаланиш махсус курсларига киритиш.

Ёдгорликларни муҳофаза қилиш жамиятининг моддий-техника базасини ва молиявий аҳволини мустаҳкамлаш мақсадида Ўзбекистон ССР Давлат банкининг муассасаларида меҳнаткашлар, корхоналар, колхозлар, совхозлар ва жамоат ташкилотларининг конкрет ёдгорликларни таъмирлаш-тиклаш ва консервация қилиш ишларига пул ўтказиши учун махсус счётлар очиш; жамиятнинг коллектив аъзолари ўз ихтиёрлари билан взнослар тўлашларини тиклаш; жамият маҳаллий бўлимлари, унинг тарғибот уйлари ҳузурида, хўжалик ҳисобидаги маданий-маърифий марказларда ёдгорликларни тарғиб этиш бюроларини очиш; жамиятнинг корхоналари ва ташкилотлари учун зарур моддий-техника ресурслари ажратиш мақсадга мувофиқ, деб топилди.

Қорақалпоғистон АССР Министрлар Совети, область ижроия комитетлари, район ижроия комитетларига ёдгорликларни муҳофаза қилиш ва улардан фойдаланишнинг етилган муаммолари хусусида қуйидаги тадбирлар комплексини амалга ошириш топширилди:

1989 йилда ёдгорликларни муҳофаза этиш рўйхатларининг тасдиқланишини, 1989—1991 йилларда ёдгорликларни техникавий инвентаризациядан ўтказишни ҳамда республика ва маҳаллий аҳамиятга молик бўлган тарих ва маданият ёдгорликларининг маъмурий-территориал рўйхатларини нашр этишни таъминлаш;

1989—1992 йилларда ёдгорликларни муҳофаза қилиш зоналарининг лойиҳаларини ишлаб чиқиш, бунда ана шу ишларнинг навбати ва тугалланиш муддатларини белгилаб қўйиш; ёдгорликлардан фойдаланиш юзасидан назоратни кучайтириш, бу ёдгорликларга зарар етказишда айбдор бўлган ташкилотлар ва шахсларни жавобгарликка тортиш;

Шаҳарларнинг тарихан таркиб топган марказлари, ансамбллар ва ёдгорликларни таъмирлаш ва бу ерлардаги қурилиш лойиҳаларини муҳокама қилишда ошкораликни таъминлаш; ёдгорликларни муҳофаза қилиш жамияти, комсомол ташкилотлари, манфаатдор министрликлар ва идоралар билан биргаликда саноат, қурилиш, транспорт, қишлоқ хўжалик корхоналари ва ташкилотлари, уларнинг меҳнат коллективларини тарих ва маданият ёдгорликларини оталиққа олишга кенг жалб этиш, ремонт-тиклаш, консервациялаш ва ободонлаштириш ишларини бажариш;

меҳнаткашлар, студентлар, ўқувчилар ва жангчиларнинг ёдгорликларни асраш, клублар очиш, анъанавий ҳунармандчилик, бадиий ҳунармандчилик ва ҳаваскорлар ижодкорлигининг бошқа формаларини тиклашга қаратилган ҳаваскорлик бирлашмалари ва ижодий студияларини очиш тўғрисидаги ватанпарварлик ҳаракатларини қўллаб-қувватлаш;

ёдгорликларни асраш ва улардан амалда фойдаланишга оид барча масалаларни ёдгорликларни муҳофаза қилиш жамияти вакилларининг иштирокида ҳал этиш, бу жамият ташкилотларининг ишига ҳар жиҳатдан ёрдам бериш.

НОМЗОДЛАР КЎРСАТИЛМОҚДА

117-Тошкент-Октябрь миллий-территориал сайлов округидан СССР халқ депутатлигига номзодлар кўрсатишга бағишланган сайловолди йиғилиши бўлиб ўтди.

Киров район комсомол комитетининг пленумида Тошкент автомобиль транспорти ва йўллар институтининг студенти Муқимжон Ҳатамович Азизовни СССР халқ депутатлигига номзод қилиб кўрсатиш тўғрисида қарор қабул қилинди.

«Зенит» заводининг коллективи корхона техника назорати бўлимининг бошлиғи Альфред Фридрихович Бортникни СССР халқ депутатлигига номзод этиб кўрсатишга қарор қилди.

«Узавтострой» тресті йиғилишининг қарорига кўра, «Средазнефтегазстрой» махсус қурилиш бирлашмаси бошлиғининг ўринбосари Иброҳим Камолович Бўриев СССР халқ депутатлигига номзод этиб кўрсатилди.

ТошДУ ўқитувчиси Марат Тешаевич Зоҳидов 1-болалар касалхонаси коллективи йиғилишининг қарори билан СССР халқ депутатлигига номзод этиб кўрсатилди.

Собир Раҳимов район 4-маданият уйи коллективининг йиғилишида ТошДУ доценти Владимир Иванович Крючковни СССР халқ депутатлигига номзод этиб кўрсатишга қарор қилинди.

Ўзбекистон ССР антиквар ва заргарлик санъати музейининг коллективи «Советская культура» газетасининг мухбири Вилор (Омонулла) Раҳматуллаевич Ниёзматовни СССР халқ депутатлигига номзод этиб кўрсатишга қарор қилди.

(ЎзТАГ).

ХАЛҚ НАЗОРАТЧИЛАРИ ТАЖРИБА АЛМАШМОҚДАЛАР

Корхоналар, ташкилотлар, колхоз ва совхозларнинг коллективлари хўжалик юритишнинг янги шарт-шароитларида ишлаётганлиги халқ назоратчилари олдига ҳам жиддий вазифалар қўйди. Ўзгарган шароитда халқ назорати комитетлари, группалари ва постларининг фаолиятини қай йўсинда тўғри ташкил этиш керак? Фарғона водийси областларидаги халқ назорати органлари ходимларининг Наманганда бўлиб ўтган зонал семинар-кенгаши ана шу мавзуга бағишланди.

Семинар-кенгаш қатнашчилари Наманган район «Ленинград» колхозидаги, Наманган машинасозлик заводидаги ҳамкасбларининг иши билан танишдилар. Шундан кейин хўжалик ҳисоби ва ўзини-ўзи маблағ билан таъминлаш шароитида меҳнатни уюштиришнинг янги формаларини жорий этишда назоратчиларнинг ролини янада ошириш масалалари хусусида фикр алмашув бўлди.

Семинар-кенгашни Ўзбекистон ССР халқ контроли комитетининг раиси А. С. Ефимов олиб борди.

Семинар-кенгашда Наманган область партия комитетининг биринчи секретари Б. А. Алламуродов нутқ сўзлади.

(ЎзТАГ).

● В. И. ЛЕНИН ТУҒИЛГАН КУННИНГ 119 ЙИЛЛИГИ ОЛДИДАН

ЧУҚУР ЭҲТИРОМ

В. И. Ленин марказий музейининг Тошкент филиалида революция доҳийси таваллудининг 119 йиллигига бағишлаб кўргазма очилди. Бунда республикадаги таниқли рассомларнинг қирқдан ортиқ асарлари қўйилган. Улар улуғ доҳий ҳаёти ва фаолиятининг турли даврларини акс эттиради. Залларнинг бирида Ильичнинг сафдоши Н. К. Крупская тўғрисида ҳам ҳикоя қилувчи экспозиция бор.

Ҳозирги пайтда музей стендларида кўп йиллардан бери сақланиб келинган ҳужжатлар ва фотосуратларни ҳам кўриш мумкин. Бу материаллар Зиновьев, Риков, Бухарин ва бошқаларнинг номлари билан боғлиқдир.

Шу кунларда музейда ҳар қачонгидан ҳам қизғин ишлар олиб борилмоқда. Коллектив шаҳардаги барча олий ўқув юртлари билан яқиндан алоқа ўрнатган. Студентлар доҳий меросини ўрганиш бўйича семинар машғулотларини кўпинча шу ерда ўтказишмоқда.

Музейда ёшларни пионер ва комсомол сафига қабул қилиш ҳам анъанага айланган.

Келгуси йилнинг апрель ойида В. И. Ленин марказий музейининг Тошкент филиали очилганига 20 йил тўлади. Ҳозиргача музейни 10 миллиондан ортиқ киши зиёрат қилди.

Суратларда: музей заллари.

Р. ҚУРБОНБОЕВ фотолари (ЎзТАГ).

АҚЛ-ИДРОК, ГРАЖДАНЛИК БУРЧИГА МУРОЖААТ

ТБИЛИСИ, 13 апрель. (ТАСС мухбири). Ҳукумат уйи олдидаги майдоннинг ёмғир сувлари ювиб ўтган совуқ гранит плиталарига ҳар куни гуллар қўйилмоқда. Фожианинг алами ҳали кучли, лекин ҳозирги вақтда энг муҳими ана шу жудолик ҳис-туйғулари ақл-идрокдан устун келишига йўл қўймаслик, яшаш, меҳнат қилиш, соғлом ақл-идрокка, республиканинг, бутун мамлакатнинг тақдири учун, қайта қуриш ҳаммамизнинг олдимизга қўйган вазифаларнинг тақдири учун юксак масъулиятни ҳис этишга асосланиб, юз берган ҳодисаларни идроклаш лозимлигини ҳамма тушуниб турибди.

Эрталаб «Союзпечать» дўконлари олдида одамлар навбатда туришибди — барча республика газеталари ўртоқ М. С. Горбачевнинг Грузия коммунистларига, барча меҳнаткашларига Мурожаатномасини эълон қилди. Димитров номли Тбилиси авиация ишлаб чиқариш бирлашмаси партия комитетининг секретари М. Жорбенадзе Михаил Сергеевичнинг Мурожаатини қалбларга етиб борадиган, ақл-идрок, гражданлик бурчини унутмасликка даъват этадиган сўзлар деб атади.

— Биз Грузияни севамиз, унинг эртанги куни бизни ташвишга солади ва айни келажакни ўйлаб юз берган аҳволни тўла масъулият билан, жиддий баҳолаш ва оқилона хулоса чиқариб олиш керак, — деди «Грузгеология» ишлаб чиқариш бирлашмасининг ходими Леван Барнабишвили Мурожаатномани ўқиб чиққанидан кейин. — Бошимизга кулфат тушди, ақл-идрок билан иш тутамиз, шаҳар турмушини нормал амалий изга солиб юбориш учун ўзимизга боғлиқ бўлган ҳамма ишни қиламиз.

13 апрель куни Грузия Компартияси Марказий Комитети Бюросининг мажлиси бўлди, мажлисда республиканинг меҳнат коллективлари, жамоатчилиги ўртоқ М. С. Горбачевнинг Грузия коммунистларига, барча меҳнаткашларига Мурожаатномасини ғоят маъқуллаб кутиб олаётганликлари таъкидланди. Одамлар Мурожаатнома билан танишиб, эҳтирослар оловини сўндириш, республика турмушини нормал изга қайтариш учун ўзига боғлиқ бўлган ҳамма ишларни қилиш республика ҳар бир гражданининг маънавий бурчи, деб ҳисобламоқдалар.

Ўтган кунда Тбилисидаги ва республикадаги вазият ҳақида партия, совет, ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари раҳбарларининг ахборотлари тингланди. Барча саноат корхоналари, коммунал хизматлар, шаҳар жамоат транспорти нормал маромда ишламоқда. Аҳолини озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлашда узилиш бўлаётгани йўқ. Комендантлик соати талабларини бузиш сони камайди. Республика шаҳарлари ва районларида вазият барқарор тусга кирмоқда.

Партия ва совет органлари раҳбарларининг, партия активлари вакилларининг меҳнат коллективлари билан учрашувлари ижобий натижалар бермоқда. Меҳнаткашлар шаҳарда тегишли тартиб ўрнатишда тобора фаол иштирок этмоқдалар, пойтахтда транспорт, саноат корхоналари, муассасалар тўхтовсиз ишлашини таъминлашга кўмаклашмоқдалар, пикетчиларга зарба бермоқдалар. Бир қанча корхоналарнинг ишчилари ишлаб чиқариш тўхтаб қолиши оқибатида юз берган камчиликларнинг ўрнини тўлдириш учун шанба куни ишга чиқиш ташаббуси билан чиқдилар.

Шу билан бир вақтда вазият ҳамон кескинлиги таъкидланди. Олий ўқув юртларида машғулотлар ҳали ҳануз тўла бошлангани йўқ, мактабларда ўқув жараёни нормаллашган эмас.

Грузия Компартияси Марказий Комитети Бюросининг мажлисида Э. А. Шеварднадзе билан Г. П. Разумовский ўртоқлар қатнашдилар.

Э. А. Шеварднадзе ва Г. П. Разумовский 12 апрель куни кечқурун «Грузияфильм» киностудияси коллективи ҳамда илмий зиёлилар ва норасмий бирлашмалар вакиллари билан учрашдилар. Рўй-рост, принципиал суҳбат чоғида терговни тезлаштириш ва фожиани келтириб чиқарган конкрет айбдорларнинг номини айтиш тўғрисида таклифлар киритилди, танглликни бартараф этиш, республикада вазиятни нормаллаштиришда зиёлиларнинг ролини кучайтиришга доир чора-тадбирлар муҳокама қилинди, ҳозирги вақтда жамоатчиликни ҳаяжонга солаётган бир қанча турдаги масалалар тилга олинди.

Самарқанддаги турар жой биноларидан бирининг остки қавати ремонт қилиниб, у ерга ўн беш электрон-ҳисоблаш машинаси ўрнатилди. Бу ерда компьютер ўйинларини ўргатувчи дастлабки марказ очилди. Унинг ташкилотчиси «Компьютер» кооперативидир. Мазкур марказ ўқувчи ва ёшларга компьютер билан «муомала» қилишни ўргатиш билан бирга уларнинг шундай ўйинларга қизиқишини оширади. Кооператив шаҳардаги техникум ва мактаблардан ёрдам сўраб, шу ерда информатика ва ҳисоблаш техникаси бўйича машғулотлар ўтказишда ҳамкорлик қилишни таклиф этди.

СУРАТДА: компьютер ўйинларини ўргатувчи янги марказ.

Р. ҒОФУРОВ фотоси (ЎзТАГ).

• *Сўз—депутатларга*

ИШОНЧ УЧУН РАҲМАТ

Унга муносиб бўлишга ҳаракат қиламиз

● Республикамиз матбуотида аксарият округлар бўйича сайланган халқ депутатлари рўйхати эълон қилинди. Хўш, улар депутатлик масъулиятини қандай ҳис этмоқдалар, ишни нимадан бошлашмоқчи? «Совет Ўзбекистони» мухбирлари бир нечта депутатларга шу ҳақда мурожаат этишди.

ФАРҒОНА

Ю. ЁҚУБОВ,
Қўқон ёғ-мой комбинати директори

Шаҳарда яшашимга қарамай, қишлоқ меҳнаткашларининг ташвиш-муаммоларига бегона эмасман. Зеро, корхонамиз фаолияти тўла-тўкис қишлоқ хўжалиги билан боғлиқ. Шу сабабли мен ўз программамда қишлоқда турмуш шароитини юксалтириш, пахта монокультурасини чегаралаш, атроф районларда табиат муҳофазасини яхшилаш масалаларини бош вазифа сифатида қўйдим. Қўқон шаҳридаги мураккаб экологик вазиятни нормаллаштириш ҳам шу вазифалар жумласига киради. Сайлов арафасида Ўзбекистон, Киров ва Фрунзе районларидаги сайловчилар билан учрашувларда қишлоқ аҳлини тўлқинлантираётган масалаларни ҳал этиш йўллари хусусида суҳбатлашдик. Бундай муаммолар эса қишлоқда жуда кўп.

Озиқ-овқат программасини бажариш йўлидаги тўсиқларни олиб кўрайлик. Область колхоз ва совхозларида 160 минг бошга яқин қорамол боқилади. Жамоат чорвасига тегишли ем-хашак, озуқа фондлари мавжуд. Аҳоли қўлида эса 259 минг бош қорамол боқилади. Аммо хонадонлар молҳоли учун ем-хашак тайёрлаш деярли планлаштирилмаган. Агар одамларга шахсий чорва моллари учун керакли даражада ем хашак етказиб берилса, гўшт, сут маҳсулотлари етиштириш бирмунча кўпайиши шубҳасиз. Шуни эътиборга олиб, биз комбинатда шелухадан аралаш ем тайёрлашга ва уни аҳолига сотишга қарор қилдик. Шу йилнинг тўртинчи кварталида корхонада 15 минг тонна ана шундай ем ишлаб чиқарилади.

Корхонамизда турли мева дарахтларидан ва уруғлардан олинган шифобахш мойлар, дори-дармонлар, шунингдек, шелуха, узум уруғи кунжараси ва бошқа маҳсулотлар аралашмасидан тайёрланган чорва озуқаси каби халқ хўжалигига зарур маҳсулотлар ишлаб чиқаришни кўпайтирамиз. Ишончни оқлаш учун бор куч-ғайратим, билимимни сарфлайман. Сайловчилар биздан шуни кутишяпти.

ХОРАЗМ

Н. СОБИРОВА,
Гурлан районидаги «Янгиобод» совхози шоликорлик бригадаси бошлиғи

Биринчи навбатда аҳолининг озиқ-овқат маҳсулотларига бўлган талабини қондириш масаласи билан шуғулланаман. Бизнинг областимиз шароитида бу муаммо жуда ўткир бўлиб турибди. Айни пайтда ҳамюртларим истеъмол қилаётган мева ва сабзавотлар медицина нормасидан анча кам. Пахта монокультурасини чегаралашда область, район ижроия комитетлари юқоридан кўрсатма берилишини кутиб ўтирмасдан, ўз ҳуқуқларидан тўла фойдаланишлари зарур.

Болалар — юртимиз келажаги, бошланган ишларимизнинг давомчиларидир. Шу боисдан уларнинг ҳозирдан юксак маънавий ва жисмоний камолотга эришишлари учун шарт-шароит яратишимиз лозим. Минг таассуфки, айни кунда бу соҳадаги аҳвол ғоят қониқарсиз. Хусусан, совхозимиз марказидаги 360 ўринга мўлжалланган мактабда мингдан зиёд ўқувчи ўқияпти. Машғулотларни икки сменада, айрим пайтлари спорт залида олиб боришга мажбур бўлиняпти. Бу фақат бизнинг район ёки хўжалигимиздагина эмас, областимизга, республикамизга ҳам хос хусусият. Бу жуда катта социал, қолаверса, долзарб сиёсий масалани қоғозда қолиб кетаётган қарорларни кўпайтиравермаедан, амалий иш билан ҳал этиш керак. Бу йўналишда бутун куч-ғайратимни аямайман.

АНДИЖОН

И. АСҚАРОВ,
Пахтаобод районидаги «Маданият» совхози директори

Меҳнат фаолиятимни «Маданият» совхозида ҳисобчиликдан бошладим. Бригадага етакчилик қилдим, бўлим агрономи, бўлим бошқарувчиси бўлдим. Андижон пахтачилик институтини сиртдан битирганимдан кейин қўшни «Андижон» колхозига раис қилиб сайлашди. Бу хўжалик қолоқ, ўтириб қолган эди. Пахта плани бажарилмасди. Уч йил қаттиқ ишладик, хўжаликни оёққа турғаздик. Планни бажардик. Колхоз кассасига пул тушди. Клуб, болалар боғчаси қурдик. Ёшлар учун дам олиш маркази барпо этдик. Уй-жой қуриш учун кооператив туздик. Халқнинг хоҳиш-иродаси туфайли яна қадрдон коллективим — «Маданият» совхозига директор бўлиб қайтиб келдим...

Депутат сифатида аввало халқимиз бажараётган барча ишларни идеологик жиҳатдан таъминлаш керак, деб ҳисоблайман. Негаки ҳаракатимиз мақсади ва мазмунини янада кенг кўламда тушунтириш зарур. Ана шунда ғамхўрлик, меҳр-оқибат сингари олижаноб хислатлар ривож топади.

Кўп йиллардан бери шаҳар билан қишлоқ ўртасидаги фарқни тугатамиз, деб овоза қилиб келдик. Афсуски, ҳали қишлоқларда кўп камчиликлар мавжуд. Ёзги спорт майдончалари, кинотеатрлар ва бошқа маданий объектлар етишмайди. Кейинги йилларда техника воситалари, химиявий моддаларнинг нархлари ортиб кетганлиги ҳеч кимга сир эмас. Пахтанинг нархи эса ҳамон арзонлигича турибди. Мана шундай нотекисликлар оқибатида қишлоқ меҳнаткашларининг турмуш даражаси яхшиланмаяпти. Бунинг устига биз етиштираётган маҳсулотлар хом ашё сифатида асосан бошқа регионларда қайта ишланиб, фойдаси ҳам ўша ерда қоляпти. Ваҳолонки, областимизда қайта ишлаш корхоналарини кўпайтириш, ишсиз юрган кишиларни иш билан таъминлаш имконияти бор. Шундай қилинсагина, қишлоқ меҳнаткашларининг турмуш даражасини янада яхшилаш мумкин.

Шу кунларда ҳуқуқий адабиётларни ўқиб ўрганмоқдаман. Депутат халқ ҳокимияти вакилидир. Шундай экан у давлатнинг ҳам, халқнинг ҳам ҳуқуқ ва бурчларини чуқур билиши керак.

ХАЛҚАРО СЕМИНАР ЯКУНЛАНДИ

Тиббий-санитария ёрдами беришда медицина ҳамширалари ва фельдшерлар ролига бағишланган халқаро семинар 14 апрель куни Тошкентда ўз ишини якунлади.

Семинар соғлиқни сақлаш жаҳон ташкилоти ташаббуси билан ўтказилди. Икки ҳафта мобайнида йиғин қатнашчилари бўлган олимлар ва ГДР, Венгрия, Финляндия, Австрия, Польша, Болгария, Румыния соғлиқни сақлаш миллий хизматларининг раҳбарлари, Қизил крест ва Қизил ярим ой комитетларининг вакиллари ҳамширалар ва фельдшерлар ёрдами хизматларини қайта қуриш, ўрта бўғин ходимлари тайёрлашнинг таъсирчан системасини вужудга келтириш, уларнинг малакасини ошириш муаммоларини муҳокама қилдилар.

«Европа регионидаги мамлакатларда жаҳонда ишлаётган барча медицина ҳамшираларининг учдан икки қисми меҳнат қилмоқда, — деди 32 мамлакатда ҳамширалик ишини мувофиқлаштириб турган Европа регионал бюросининг ходими, копенгагенлик доктор Мария Фаррелл. — Гиёҳвандлик, ичкиликбозлик, СПИДга қарши кураш муаммолари кўндаланг бўлиб турган бизнинг жамиятимизда медицина ҳамшираларининг иштирокисиз бу масалаларни ҳал этиб бўлмайди. Шу муносабат билан зиммамизга тушаётган вазифалар шунчаки медицина вазифаларигина бўлмай, кўпроқ ижтимоий аҳамият касб этади. Булар ана шу касбнинг ўзига ҳам янгича ёндашувларни талаб этади.

СССРдаги ижтимоий ҳаётнинг турли соҳаларига дахлдор бўлган қайта қуриш, деб таъкидлади Фаррел хоним, соғлиқни сақлашга ҳам таалуқлидир. Копенгагендаги Европа регионал бюроси билан соғлиқни сақлаш жаҳон ташкилотининг Олмаотадаги халқаро маркази ҳамда Москвадаги врачлар малакасини ошириш институти ўртасида алоқаларни кенгайтириш тўғрисида келишиб олинди. Семинар эса медицина ҳамширалари хизмати кўрсатишни ташкил этиш ва яхшилаш хусусида аниқ тавсиялар ишлаб чиқишга кўмаклашди».

Деҳқончиликнинг илмий асосланган системасида экинларни тўғри алмашлаб экиш муҳим аҳамият касб этади. Шу жиҳатдан олганда ғўза, сабзавот ва шоли алмашлаб экишда беда бебаҳо экин, чорва моллари учун тўйимли озуқа ҳамдир.

• *Мутахассислар маслаҳати*

ҲАМ ОЗУҚА, ҲАМ ЎҒИТ

ЁКИ БЕДА ЎСТИРИШ АГРОТЕХНИКАСИ ХУСУСИДА

Беданинг тупроққа фойдали таъсири уни юқори агротехника талаблари асосида парваришлаб, мўл ҳосил олиниши билан белгиланади. Шундагина тупроқда кўп миқдорда илдиз ва анғиз қолдиқлари тўпланади. Булар ҳисобига мураккаб бирикмалардан таркиб топган модда — гумус кўпаяди. Гумус тупроқ унумдорлигини белгиловчи бош омилдир.

Янгийўл районидаги «Коммунизм» колхозининг бўз тупроқли ерларида ўтказилган тажрибаларда беда икки ярим йил ўсиши мобайнида 22,2 тонна илдиз массаси тўплаб (ўсиш ва қиш даврида чириган томирлардан ташқари), улар чиригандан сўнг тупроқда гумус миқдори 0,52 процент кўпайган. Бундан ташқари ўсиш даврида беда илдизидаги туганак ва бактериялар ҳаводаги эркин азотни ўзлаштириш ҳисобига тупроқда 926 килограмм биологик азот тўплангани маълум бўлди. Икки ярим йил мобайнида ҳар гектар бедазордан 334 центнер пичан олинди. Гуллаш арафасида ўриб олинган беда пичанида 2,5 процентгача азот бўлади. Бундай пичан молларга едирилгандан кейин ундаги азот гўнгга ўтади.

Маълумки, ғўза экилган ерларда ҳайдалма қатламда ўстириладиган ўсимликлар учун жуда зарур бўлган кальций элементи ёғин-сочин ва суғориш туфайли чуқур қатламга тушиб кетади. Беданинг чуқур кетган илдизлари эса ана шу кальций моддасини ўзлаштириб, уни юқори қатламга олиб чиқади. Бундан кўриниб турибдики, беда экилган ерларда мўл ва сифатли ҳосил етиштириш учун жуда муҳим бўлган кальций миқдори ҳам ортади.

Беда экилган ерларда тупроқнинг сув ўтказувчанлиги муттасил пахта экилиб келинаётган ерларга нисбатан 70 процент юқори, ғоваклиги 1,6—1,8 марта ортиқ бўлганлиги учун тупроқда нам яхши сақланади.

Беда ўстирилган ерларда эса туз камаяди. Бунинг боиси шундаки, беда туплари ер бетини бутунлай қоплаб, сувнинг тупроқ орқали буғланишини кескин камайтиради. Оби-ҳаёт асосан беда туплари орқали буғланади. У тупроқнинг остки қатламидан жуда кўп сув сарфлайди. Натижада сизот сувларининг сатҳи пасайиб, тузларнинг юқорига кўтарилиши тўхтайди. Бундан ташқари, беданинг ўзи ҳам тузни маълум даражада ўзлаштиради. Тажрибалардан аниқланишича шўри ювилган майдон тупроғининг устки қатламида дастлаб 0,56 процент туз бўлган. У ерда икки йил беда ўстирилгандан кейин бу кўрсаткич 0,07 процентга тушган. Беда илдизлари чиригандан кейин тупроқда улар ўрнида тик тешик — йўллар ҳосил бўлади. Суғоришда шу тешиклар орқали тузлар остки қатламга тушиб кетади ва уларнинг қайта кўтарилишига имкон бермайди. Шундай қилиб, беда ўсимлиги биологик дренаж вазифасини ҳам бажаради.

Беданинг кўк массаси ёки пичани чорва моллари учун тўйимли озуқадир. Пичанининг таркибида 10—15 процентгача оқсил бўлади. Бедани ўриш, қуритиш ва уни йиғиштириб олишнинг ҳозирги технологиясида ҳосилнинг қарийб 20 проценти йўқолади. Шунинг учун беданинг барг ва гулларни тўкмаган ҳолда йиғиштириб олиш, уларни актив вентиляция ёрдамида қуритиш ва сақлаш ишларини такомиллаштириш долзарб вазифалардан биридир.

Агросаноат комплексини интенсив ривожлантириш талаб этилаётган ҳозирги шароитда бедага бўлган муносабатни тубдан ўзгартириш пайти келди, деб ҳисоблаймиз. Бизнингча ўтли далалардан интенсив фойдаланиш технологияларини ишлаб чиқиш ва ишлаб чиқаришга жорий қилиш, бедачиликда фундаментал илмий-тадқиқотларни кучайтириш лозим.

Бу ишларни, аввало, экинлар структурасини оқилона бўлишини таъминлаш, алмашлаб экиш схемаларини қайтадан кўриб чиқиш, ўтлоқзорлардан мақсадга мувофиқ фойдаланиш, беда ўстириш технологияларини такомиллаштиришдан бошлаш керак. Шундай қилинсагина монокультура туфайли унумдорлиги пасайиб кетган ерлар қайта тикланади, чорвачилик ривожланади, экологик ҳолат яхшиланади, республикамизда Озиқ-овқат программасининг муваффақиятли ҳал қилинишига катта имкониятлар яратилади.

Сўнгги йилларда деҳқончиликда оғир вазнли техника воситаларининг жуда кўп ишлатилиши, тупроқнинг ўта зичланиб кетишига олиб келаётир. Баъзи жойларда тупроқнинг ҳажм массаси 1,4—1,5 дан тортиб 1,65—1,70 грамм сантиметр кубгача етмоқда. Бундай ўта зичланиш кўпчилик майдонларда ернинг 80 сантиметр, ҳатто ундан чуқурроқ қатламини қамраб олган. Шу туфайли кўпгина ҳолларда илдизи анча бақувват ҳисобланган беда ҳам яхши ўсмаяпти. Илдизлар асосан ҳайдалма қатламдагина таралиб ўсяпти. Оқибатда остки қатламларда органик моддалар йўқ даражага келиб қолган. Тупроқнинг яхлит қаттиқ массага айланиши ҳамда уларда заҳарли химикатларнинг тўпланиши ҳайдалма қатлам ости тупроғининг ғоваклигини меъёрида ушлаб турувчи табиий факторлар — ёмғир чувалчанглари ва бошқа фойдали жонзотларга қирон келтирди.

Юқоридаги аҳволни ҳисобга олиб, алмашлаб экиш схемасига асосан беда экишга мўлжалланган далалар чуқур юмшатгичлар ёрдамида 50—60, ҳатто 80 сантиметр чуқурликда юмшатилиши ва бир йўла устки қатлам 30—35 сантиметр чуқурликда ағдариб ҳайдалиши керак. Ҳайдалма қатлам ҳамда унинг остидаги юмшатилган қатламга фосфор ва калий ўғитларининг йиллик нормаси эланган гўнгга қўшиб солинади. Ҳайдалма қатлам остига тушган чириган гўнг тупроқдаги микроорганизмлар фаолиятини активлаштиришда муҳим роль ўйнайди.

Кўпинча ўғит икки-уч йиллик бедаларга эрта баҳорда, бороналаш пайтида берилади. Бу унчалик тўғри эмас. Чунки ўғит юза, нами тез буғланиб турадиган қатламга тушганлиги туфайли унинг самараси кам бўлади.

Аслида чуқур ишланиб, ўғитланган ерларга далалар сифатли тайёрлангандан кейин 60—70 сантиметр оралиқда пушталар олиниб, унинг устига 4—5 қатор беда ва бир қатор маккажўхори (шўрли ерларда оқ жўхори) экиш мақсадга мувофиқдир. Суғориш асосан эгат орқали ўтказилади. Шундай қилинса, пуштадаги тупроқ юмшоқ, майин ҳолда сақланади. Беда барқ уриб ўсади. Экинга қуёш нури яхши тушиб туриши учун ҳар гектар ерда 40—45 минг туп маккажўхори кўчати бўлиши мақсадга мувофиқдир. Маккажўхори поялари силос учун ўриб олингандан кейин беда қатор оралари юмшатилиб, суғориб турилади. Ана шундай қилинса, ўсимлик ёввойи ўтлардан холи бўлиб, яхши ривожланади. Остки барглари ҳам тўла сақланади. Иккинчи йили беда тоза ўсади.

Учинчи йили беда иккиуч маротаба ўриб олингандан кейин ер плантаж плуглар билан 50—60 сантиметр чуқурликда ағдариб ҳайдалади. Шу йўл билан илдиз ва анғиз қолдиқларининг плуг очган эгатнинг остига тушиши таъминланади. Бу ерлар кейинчалик тезда ишлов берилиб, ёзда яна маккажўхори дон учун экилади ёки соя қўшиб силос учун ўстирилади.

Оралиқ экинлари ва маккажўхори илдизлари чиригандан кейин улар бедага озиқ бўлади. Текширишлардан маълум бўлишича, беданинг илдиз қолдиқлари азотга, маккажўхори ва оралиқ экинларининг илдиз қолдиқлари эса углеродга бойдир. Шу туфайли ҳам улар аралаштириб ўстирилган тупроқда энг сифатли гумус ҳосил бўлади.

Озуқа экинларини аралаштириб экиш беданинг бир ўзини экканига нисбатан афзалдир. Бу ҳол умумий тўпланадиган азотни камайтирмайди. Аксинча сезиларли даражада ортишини таъминлайди.

Бедани ёзда ер чуқур ҳайдалгандан кейин маккажўхори ва соя билан қўшиб экиш оқсилга бой силос олинишини таъминлашдан ташқари тупроқда азот тўпланишини кўпайтиради. Масалан, Учқўрғон районидаги «Ўзбекистон» колхозида учинчи йили ўстирилаётган бедазорларда икки ўрим ўтказилгач, ер 60 сантиметр чуқурликда ағдариб ҳайдалиб, маккажўхорига соя қўшиб экилди. Кузга бориб, ҳар гектар ердан 510 центнердан маккажўхори, 60 центнердан донли соя массаси олинди. Ана шу ерга 25 октябрда перко экилди. Кейинчалик оралиқ экиндан гектар бошига 250—400 центнер яшил масса олинди. Бу 3—6 минг озуқа бирлигига тенгдир.

Айрим мутахассислар беда ҳосилдорлигини ошириш мақсадида экиш олдидан ва ҳар бир ўримдан кейин ҳар гектар ерга 40—50 килограммдан азот беришни тавсия қилишади. Бу мутлақо нотўғри. Шундай қилинса, бедадаги туганак бактериялар кўпаймайди. Борлари ҳам тайёр азот ҳисобига яшайди. Биз олиб борган тажрибалар бедага ҳар ўримдан сўнг азот берилганда ҳосилдорлик 7-8 центнер ошса-да, тупроқда гумус ва биологик азот миқдори сезиларли даражада камайганлигини кўрсатди.

Демак, беда маккажўхори ёки бошқа донли экинлар, жумладан оралиқ экинлари билан қўшиб экилган тақдирдагина уларга талаб этилган миқдорда азотли ўғитлар бериши мумкин. Шунда дон ва оралиқ экинлардан мўл ҳосил олиниши билан бирга тупроқдаги азот запаси камаймаслигига эришилади.

Суғориладиган ерларнинг ҳосил бериш имкониятлариданн тўлиқ фойдаланиш учун, ҳар бир хўжаликнинг табиий-иқлим шароитларини ҳисобга олган ҳолда иш юритиш керак. Суғориладиган ерлардан оқилона иш юритиш биринчидан чорвачилик учун мўл-кўл ва хилма-хил тўйимли озуқа етиштиришни таъминлайди. Иккинчидан, тупроқда анча миқдорда органик масса ва азот тўпланиши натижасида ерларнинг унумдорлиги тубдан яхшиланади. Учинчидан, ўтли далада турли хил экинларнинг алмашиниб туриши туфайли тупроқда вилт ва бегона ўтлар бўлмайди.

Сабзавот, полиз, боғ, токзорларни кўпайтиришга ҳам эътибор бериш керак. Чунки ҳар бир хўжалик территориясида яшовчи қишлоқ аҳолисини озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлаш ҳам муҳимдир. Шу нуқтаи назардан алмашлаб экиш схемаларини тубдан қайта кўриб чиқмоқ даркор. Алмашлаб экиш фақат пахта ва бедадангина иборат бўлиб қолмасин. Сабзавот, мева, узум ва полиз маҳсулотларини етиштириш учун етарли миқдорда ер ажратиш керак. Шўрланган ерларда эса шолизорлар бўлишини кўзда тутмоқ лозим. Ана шунда биз доимо тупроғини зарга қиёслайдиган бебаҳо еримизнинг ҳар бир қаричидан унумли фойдаланиб, етарли миқдорда турли хил маҳсулотлар етиштириш имкониятига эга бўламиз.

М. МУҲАММАДЖОНОВ,
Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг академиги.
А. ЗОКИРОВ,
қишлоқ хўжалик фанлари доктори.

ҚАБУЛ ҚИЛИНГАН БИТИМЛАР БАЖАРИЛСИН

Афғонистон теварагидаги муаммоларни сиёсий йўл билан ҳал этиш тўғрисида Женева битимлари имзолангандан кейин орадан бир йил ўтди. Афғонистон ва Совет Иттифоқи ўз зиммаларидаги мажбуриятларни аниқ бажармоқдалар. Аммо Женева аҳдномаларининг бошқа икки қатнашчиси — Покистон ва Америка Қўшма Штатлари тинчлик қарор топишини истамаяптилар, чоғи. Улар экстремистларга ҳар жиҳатдан мадад бермоқдалар. Жафокаш афғон заминида қон тўкилмоқда, тинч аҳоли, қариялар, болалар ҳалок бўлмоқда.

ЎзТАГ мухбири билан суҳбатда Афғонистон Республикасининг Тошкентдаги Бош консули Ғулом Ҳазрат Ҳамгар шу ҳақда гапирди.

— Женева битимини биз ақл-идрок ғалабаси, халқаро ишларда янгича сиёсий фикрлаш ғалабаси, деб баҳоламоқдамиз. Афғонистон ҳукумати аниқ мақсадни кўзлаб миллий яраш сиёсатини ўтказар экан, давлатни бошқаришда халқнинг кенг кўламда иштирок этишига эришмоқда, коалицион ҳукумат тузишга тайёрдир. Сиёсий ташкилотлар ва партияларнинг фаолиятига ижозат берилди. Ялписига сиёсий маҳбуслар гуноҳидан ўтилди, фикрларнинг хилма-хиллиги кенг расм бўлди. Совет қўшинларининг чекланган қисми келишиб олинган аниқ муддатларда Афғонистондан олиб чиқилди. Шуни ишонч билан айтиш мумкинки, агар, Женева аҳдномаларининг барча қатнашчилари ўз зиммаларига олган мажбуриятларини оғишмай бажаришганида, ҳозир Афғонистонда қон тўкилмаган бўлур эди.

Аммо регионда тинчлик қарор топгани йўқ. Муросасиз оппозиция қон тўкишни давом эттирмоқда. Аммо сиёсий мустақиллик ва ижтимоий ўзгаришлар йўлига ўтган халқни енгиб бўлмайди. Муаммоларни фақат тинч йўл билан ҳал этиш мумкин, агрессия муваффақият келтирмайди. Афғонистон армияси, аҳоли Саур инқилоби ғалабаларини қаттиқ туриб ҳимоя қилишга азму қарор берган. Афғонистон учун оғир бўлган дамлардаги сиёсий мадад, катта иқтисодий ёрдам учун биз социалистик лагерь мамлакатларидан, Совет Иттифоқидан миннатдормиз. Ҳозир Ўзбекистонда Бош консул бўлиб ишлар эканман, совет кишиларининг афғон халқига дўстона муносабатини кўриб турибман, мамлакатимизда Ўзбекистон ССР меҳнаткашларининг кўрсатаётган ёрдамига ҳам юқори баҳо берилмоқда. Халқларимиз ўртасидаги дўстлик ва ҳамкорлик муносабатлари мустаҳкамланиб ва ривожланиб боравеиришига ишончим комил.

• *Қурувчи мулоҳазаси*

ҚУЛАЙ, АРЗОН

Бизнинг Тўрткўлда ҳам эндиликда қишлоқлардаги тартибсиз қурилган уй-жойлар ўрнида обод посёлкалар, кенг ва равон кўчалар пайдо бўлмоқда. Бунда механизациялашган кўчма колоннамиз бунёдкорларининг ҳам салмоқли улушлари бор. 20 кишидан иборат бригадамиз биноларга сўнгги безак бериш ишларини амалга оширади. Бу муҳим жараённи бажариш борасида қатор муаммоларга дуч келяпмиз.

Мен бўёқчиман. Шунинг учун ҳам биноларга безак бериш механизация ёрдамида бажарилса, ишнинг самараси ва сифати ошишига ишонаман. Электр энергиясида ишлайдиган ускуналар етишмаганлигидан кўпинча оҳак суртиш, цемент қоришни қўлда бажарамиз. Ёғоч-тахта, эшик, ойна каби материалларни 2-«Агропромстрой»га қарашли Нукус шаҳридаги базадан келтирамиз. Уни ўз вақтида келтиришнинг баъзан иложи бўлмайди. Юборилган транспортлар бекор қайтади. Гоҳида бўш қайтмаслик учун сифатсиз материал бўлса ҳам олиб қайтишга мажбур бўлишади. Ҳозирги кунда кўпчилик ташкилотлар ўзларига керакли нарсаларни «Ленин йўли» темир йўл станциясига тушириб олишяпти. Бизда ҳам темир йўлдан фойдаланилса мақсадга мувофиқ бўларди.

Дераза, эшик ромларини узоқдан ташиб келтиришнинг ҳожати ҳам йўқ. Районимизда, корхонамизда қўли гул дурадгор усталар бор. Улар кучидан фойдаланилса кўп ишчи кучи, транспортга кетган харажатлар тежаб қолинарди.

М. АСҚАРОВ,
Тўрткўл районидаги 307-механизациялашган кўчма колонна бўёқчиси.

Дунё овози

ДЎСТЛАР ВИЗИТИ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон, Тожикистон ва Туркманистон Совет Социалистик Республикаларининг ҳукумат делегацияси 1989 йил 10 апрелдан 13 апрелгача Афғонистон Республикасида бўлди. Делегацияга иттифоқдош республикалар Министрлар Советлари Раисларининг ўринбосарлари: Ўзбекистон ССРдан П. М. Абдураҳмонов, Тожикистон ССРдан У. Ғ. Усмонов, Туркманистон ССРдан Б. А. Аннаев бошчилик қилдилар.

Делегацияни Афғонистон Республикасининг Президенти. АХДП Марказий Комитетининг Бош секретари Нажибулло, Афғонистон Республикаси Министрлар Кенгаши ижроия комитетининг Раиси С. Кештманд қабул қилдилар. АХДП Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, Марказий Комитет секретари Н. А. Кавнани, Афғонистон Республикаси Министрлар Кенгаши Раисининг ўринбосарлари М. С. Мангал, С. А. Амин, бир қанча министрлар, жамоат ташкилотларининг раҳбарлари, Афғонистон савдо-саноат доираларининг вакиллари билан учрашувлар бўлиб ўтди. Учрашувлар чоғида Ўрта Осиё республикалари билан Афғонистон Республикасининг шимолий вилоятлари ўртасидаги бевосита алоқалар катта аҳамиятга эга эканлиги айтилди.

Визит чоғида бевосита алоқаларни янада ривожлантириш тўғрисида протокол имзоланди.

(ЎзТАГ).

ТЕЛЕТАЙП ЛЕНТАСИДАН

ВАШИНГТОН. Халқаро радиоэшиттириш кенгашининг раҳбарияти 1990 молия йилида «Озодлик» ва «Эркин Европа» радиостанцияларининг ташвиқотчилик фаолиятига 425 миллион доллардан кўпроқ маблағ ажратилишини талаб қилди.

Кенгаш сўраётган маблағнинг ярмидан кўпроғини «Озодлик» ва «Эркин Европа» радиостанцияларини техникавий жиҳатдан янада яхши жиҳозлашга, янги передатчиклар ва ретрансляция станциялари қурилишига сарфланиши мўлжалланмоқда.

БАҒДОД. Бу ерда Миср, Ироқ, Иордания ва Шимолий Ямандан иборат арабларaро ташкилот — Араб ҳамкорлиги кенгаши министрлар комитети ўз ишини тугатди.

Мазкур мамлакатлар ҳукуматларининг бошлиқлари икки кун давомида беш марта мажлис қилдилар. Ташкилот мамлакатларида ишчи кучларининг эркин ҳаракат қилиши, мазкур мамлакатларнинг араб дунёси ҳамда халқаро майдондаги ҳаракатларини мувофиқлаштириш, бир-бирининг ички ишларига аралашмаслик принципларини қарор топтиришга тааллуқли қарорларнинг лойиҳалари қабул қилинди.

(ТАСС).

МУҲИМ ҚАДАМ

ДЕҲЛИ. Ҳиндистон Ташқи ишлар министрлигининг расмий вакили М. С. Горбачевнинг Буюк Британияга визити чоғида бу йил Совет Иттифоқида ҳарбий мақсадлар учун жуда бойитилган уран ишлаб чиқаришни тўхтатиш ҳақидаги баёнотини «ядро қуроллари пойгасини тўла тўхтатиш сари ташланган муҳим қадам», деб баҳолади.

* * *

ДАМАШҚ. Араб Социалистик уйғониш партияси Марказий Комитетининг аъзоси, Сурия халқ армиясининг қўмондони генерал Муҳаммад Иброҳим ал Али М. С. Горбачевнинг Куба ва Буюк Британияга визитларини халқаро ишларда янги сиёсий тафаккурнинг яққол кўриниши, ҳозирги Совет раҳбарияти тинчликсевар йўлининг ёрқин намоён бўлиши деб баҳолади. СССР раҳбарининг мазкур мамлакатлардаги музокаралари натижалари, деди у ТАСС мухбири билан суҳбатда, давлатлар ўртасидаги тобора яхшиланиб бораётган муносабатларга янги омил бағишлайди, биз — арабларга эса Яқин Шарқ танглигини тезроқ бартараф этишда умид уйғотади.

* * *

БРАТИСЛАВА. Раҳбарларнинг олий даражадаги учрашувлари халқаро муносабатларни ривожлантиришда ҳақиқатан энг самарали восита ҳисобланади. М. С. Горбачевнинг Буюк Британияга визити буни яна тасдиқлади, деб ёзади Братиславада чиқадиган «Правда» газетаси. Гарчи мазкур сафар тугаганидан сўнг ҳам икки мамлакат позицияларида келишмовчиликлар сақланиб қолаётган бўлса-да, Совет—Британия мулоқоти тобора кенг қулоч ёймоқда, ўзаро ҳамкорликни янада ривожлантиришга таъсир кўрсатадиган турли битимлар имзоланмоқда. Бир сўз билан айтганда, ишонч кучайиб бормоқда.

(ТАСС).

Ўзбекистонда Иркутск области маданияти кунлари

ДЎСТЛАР УЧРАШУВИ

Ўзбекистонда дўстлик байрами қувончи шўх қўшиқлар бўлиб янгради. Республика шаҳар ва қишлоқлари Иркутск области маданият кунлари қатнашчиларини самимий кутиб олмоқда. Меҳнат коллективларида — корхоналарнинг цехларида, дала шийпонларида, концерт залларида ва очиқ майдонларда дўстларнинг тўлқинлантирувчи учрашувлари бўлиб ўтмоқда. ЎзТАГ мухбирлари шу ҳақда хабар берадилар.

САМАРҚАНД: ХУДДИ ЭРТАКДАГИДЕК...

Самарқандликлар Иркутск области делегациясини анъанавий нон-туз билан кутиб олдилар. Автомобиллар кортежи баҳорги дала ва боғлардан ўтиб, қадимий шаҳарга кириб келди. Меҳмонлар марказий майдондаги В. И. Ленин ҳайкали пойига гуллар қўйдилар.

Опера ва балет театрида маданият кунлари қатнашчиларининг концерти бўлди. Ангарск нефтехимиклари маданият саройи рус қўшиқлари ансамблининг лирик ва шўх куйлари ўрнини Сибирнинг «Багульник» рақс коллективи ижросидаги шўх хореографик миниатюралар эгаллади. Бурят, Эвенки ва Тафалар этнографик ансамблларининг концертлари томошабинларга манзур бўлди.

Ўзбекистон диёридаги кўп нарсалар биз учун янгилик ва одатдан ташқаридир, — деди Бурят «Дашт қўшиқлари» ашула ва рақс ансамблининг бадиий раҳбари Лидия Бутуханова. — Биз гўё жаҳонга Навоий, Беруний, Улуғбекни берган халқнинг минг йиллик маданиятига ошно бўлдик. Самарқандликларнинг ўз анъаналарига авайлаб муносабатда бўлаётганлиги ҳурмат-эҳтиромга лойиқдир. Мен раҳбарлик қилаётган ансамбль ҳам ўз халқи маданиятини сақлаб қолиш ва ривожлантиришга интилмоқда. Биз бурят миллий урф-одатлари ва расм-русумларини қайта тиклаяпмиз. Репертуаримизда бурят халқ байрамлари мавзуидаги вокал-хореографик сюиталар бор.

— Бизнинг ансамблимиз эса «Шимол ёғдуси» деб аталади, — деб суҳбатга қўшилди Эвенки фольклор ансамблининг бадиий раҳбари А. Котовшчиков. — Бу номда табиатимизнинг гўзаллиги, шимолнинг чексиз кенгликлари акс этган. Биз, эвенкилар ҳам ҳозир ўз маданиятимизни тиклаяпмиз. Ҳозирнинг ўзидаёқ бу ишнинг реал самаралари сезилмоқда. Биз Ўзбекистонга қадимий миллий расм-русумлар, қўшиқлар ва рақслар акс эттирилган номерларни олиб келдик. Биз қуёшли республикангизга келгач, ўзимизни гўё эртакдагидек ҳис этдик. Бизда ҳали қорлар эримаган, сизларда эса боғлар қийғос гуллаб, далалар яшил либосга бурканмоқда.

— Мен мамлакатимиздаги энг кам сонли элатлардан бирининг вакиламан, — дейди «Тезчопар буғулар» тафалар фольклор ансамблининг бадиий раҳбари Н. Шадрина. — Тафалар элати атиги 600 кишидан иборат бўлиб, учта чоғроқ посёлкада яшаймиз. Яқин-яқинларда тафалар йўқолиб кетиш хавфи ёқасига келиб қолган эди. Бироқ миллий сиёсатдаги ўзгаришлар кичик элатимизнинг тили, маданияти қайта тикланишига ёрдам берди.

БУХОРО: ҚАДИМИЙ ЗАМИНДА — СИБИРЬ РАҚСИ

Ўзбекистонда Иркутск области маданияти кунлари қатнашчиларининг Бухоро заминида бўлиши дўстона учрашувларнинг, хотирада қоладиган воқеаларнинг самимийлиги билан ажралиб турди. Меҳмонлар ноёб меъморий ёдгорликларни зўр қизиқиш билан кўздан кечирдилар. Меҳнат коллективларида бўлдилар. Вобкент, Ромитан, Ғиждувон районларининг қишлоқ меҳнаткашлари билан учрашдилар, халқ усталари билан суҳбатлашдилар.

— Мен Ўзбекистонга биринчи марта келдим, — деди Братск шаҳар ижроия комитети маданият бўлимининг мудири Т. Маликова. — Бухоронинг тарихий ёдгорликлари менда зўр таассурот қолдирди. Аждодларимизнинг ноёб меросини тўлқинланмай кўриб бўлмайди. Биз умумий куч-ғайрат сарфлаб, мана шу меросни келгуси авлодлар учун сақлаб қолишимиз шарт. Бунинг учун маданий алоқаларни мустаҳкамлаш зарур. Бу эса кўпмиллатли Ватанимизнинг бой тарихини янада чуқурроқ ўрганиш имконини беради.

...Ғиждувон районидаги Карл Маркс номли колхознинг клубига одам сиғмайди... Қишлоқ аҳли Сибирнинг тантанавор куйларини, рус халқ чолғу асбоблари оркестри ижросидаги музикани мароқ билан тинглади, Сибирь рақсларини олқишлади.

Бухородаги Абу Али ибн Сино номли маданият саройида катта концерт программаси намойиш қилинди. Иркутскнинг «Узоречье» рақс ансамбли, Бурятия автоном округи Усть-Уда район маданият уйининг халқ ашула ва рақс ансамбли ижросидаги номерлар томошабинларга ғоят манзур бўлди. Меҳмонлар эса Бухоро ҳаваскор артистларининг санъати билан танишдилар.

— Ижрочиларнинг миллий либослари бизни ғоят қизиқтирди, деди Усть-Уда хорининг солисти Л. Бобровская. — Мен ҳатто баъзи кийимларни суратга туширдим. Уйимга борганимда дўстларимга кўрсатаман. Икки кун жуда тез ўтиб кетди, аммо бу кунлар биз, турли миллат кишилари эканлигимизни — катта ягона оиладаги оға-инилар ва опа-сингиллар эканлигимизни ҳис этиш имконини берди.

ШУНДАЙ ДИЁРНИ СЕВМАСДАН БЎЛУРМИ?

Инсон тайга сўқмоқлари бўйлаб узоқ йўл босди. Арчаларнинг тарвақайлаган шохлари унинг юзларига урилар, чеккаларини тирнар, оёқлари остига кедр ғуддалари бирин-кетин тўкилар, ер тутларининг қип-қизил меваси гиламдек тўшалган эди... Унинг кўз ўнгида ажойиб манзара — ҳали одам қадами етмаган, ўрмончилар хаёлига келтирмаган, геологлар бир дам тўхтаб ўтилишини ҳам ўйламаган бокира табиат намоён бўларди. Сибирлик мусаввир Г. Шихалев ана шу манзарадан олган ажиб таассуротларини ўзининг «Совуқ тайга»да деб аталган лирик пейзажида ифодалайди. Иркутск рассомларининг Тошкент киночилар уйида очилган кўргазмасига ана шу асар ўвига хос муқаддима бўлди.

Мусаввирнинг мўйқаламн ва фотокамера объектлари битмас-туганмас хазина — Сибирнинг ажойиб табиатини ва унга нисбатан одамларнинг муносабатини акс эттирган. Кўргазмага «Табиат ва инсон» деб ном берилиши ҳам бежиз эмас.

Мусаввир А. Костовскийни тайга куйчиси деб атайдилар. Унинг Пейзаж асарларида тайга кенгликларининг ҳали одам қўли тегмаган такрорланмас қиёфаси пайдо бўлади. А. Москвитиннинг «Ольхонда» номли полотносида бурят халқининг эртаклар дунёси ва фольклор афсоналари қайта жонланган. «Иркутск ҳовлиси», «Ёмғирдан сўнг» — санъаткор Н. Башариннинг мана шу график асарларида ҳам эски Иркутск гўшалари, унинг тасвирлари намоён бўлган. Г. Новикованинг «Қалам ва қуш», «Этюд» полотноларида инсоннинг табиат билан уйғунлиги ўз аксини топган.

Ангарсклик Елена ва Геннадий Курловичларнинг фотоасарларида кўҳна Байкал кўли томошабин кўз олдида қандайдир ҳаяжонланган ва тўлқинланган, айни вақтда сокин ва ўйчан намоён бўлади.

— Биз Тошкентга асарларимизнинг озгина қисмини олиб келдик, — дейди Россия федерацияси рассомлар союзи Иркутск ташкилоти правлениесининг раиси, РСФСРда хизмат кўрсатган рассом А. Муравьев. — Жонажон заминга нисбатан муносабат, айниқса эркин ифодаланган асарларни танлаб олишга ҳаракат қилдик.

(ЎзТАГ мухбири).

Ахборот

АНДИЖОН

ҚАҲРАМОН НОМИДА

● Мўттихон Жумабоевани Андижон областида танимаган одам кам. У Марҳамат районидаги Свердлов номли колхозда камол топди, Бутун умрини пахтачиликка бағишлади. Бригадага етакчилик қилди. Обрў-эътибор топди, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони унвонига сазовор бўлди.

Бу заҳматкаш инсон кутилмаганда электр токига ўралашиб қолган бир кишини ўлим чангалидан қутқараётиб, ҳалок бўлган. Марҳамат район ижроия комитети қаҳрамоннинг номини абадийлаштириш тўғрисида қарор қабул қилди. Свердлов номли колхознинг марказий кўчасига Мўттихон Жумабоева номи берилди. Худди шу қишлоқнинг иккинчи бир кўчаси мазкур колхознинг собиқ раиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Мадумар Тожибоев номи билан аталадиган бўлди.

БОҒЧА СЕРВИСИ

● Дам олиш учун кинога, сафарга ёки меҳмонга, ё бўлмаса бозор-ўчарга боргудек бўлинса, кўпчилик болаларни қаерга қўйишни билолмай овора бўлади. «Заря» боғчасида йўлга қўйилган хизмат-беминнат ана шундай кишиларга қулай шароит яратди. Андижон машинасозлик заводи клуби рўпарасидаги бинода жойлашган бу боғча кечаю кундуз ишламоқда. Бу ерда болалар учун барча шарт-шароитлар яратилган. Кенг ва ёруғ хоналарға 50 та каравот қўйилган. Ошхона ва болалар майдончалари, катта зал ҳамиша гавжум. Хизмат ҳақи соатига 60 тийин. Боғча хизматидан узлуксиз фойдаланадиганлардан имтиёзли равишда 50 тийиндан ҳақ олинади.

МОСКВАДАН ТЕЛЕГРАММА

● Андижон темир йўл депосига Москвадан хушхабар келди. СССР Темир йўллар министрлиги коллегияси, Темир йўл ва транспорт қурилиши касаба союзлари марказий комитети бригадалар ва участкалараро ўтказилган социалистик мусобақанинг ўтган йил якунларини кўриб чиқди. Депонинг У. Усмонов бошлиқ бригадаси коллективи Бутунитгифоқ социалистик мусобақасининг ғолиби, деб топилди.

ҚИШЛОҚ КОРХОНАЛАРИ

● Москва районидаги «Правда» колхозида ғишт заводи қурилиб, фойдаланишга топширилди. Корхона кунига 10 минг дона ғишт тайёрлаш қувватига эга. Завод мактаблар, болалар боғчалари ва бошқа идоралардан ортиб қолган майда кўмир чиқиндиси билан ишлайди.

Заводнинг ишга туширилиши ўзига хос аҳамият касб этди. Ўтган йили колхозда 20 та уй қурилган эди. 5 хонали уйларнинг ҳар бири 17 минг сўмдан тушганди. Энди уйларни одам ёлламай, ўз кучи билан қуриш режалаштириб қўйилди. Ҳар бир уй ўртача 10 минг сўмга тушади. Янги корхона йилига 137 минг сўм фойда беради.

А. ҚУРОНБОЕВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

ГАП МАШИНАДА ЭМАС...

• Редакцияга хат

Орамизда шундай мўътабар кексалар борки, уларнинг кўрган-кечирганлари ҳайратомуз ва ибратлидир. Қайта қуриш даврининг шарофати билан Сталин репрессиясига учраган, ноҳақ қамалган жуда кўп кишилар оқланди. Улар ҳақида яхши сўз айтила бошланди.

Андижонлик Қодир ота Матқосимовнинг кўрган-кечирганлари чиндан ҳам ҳайратли. 1926 йилдан КПСС аъзоси. Қодир ота партия ва Совет давлатининг йирик намояндаларидан бири Файзулла Хўжаевнинг савдо ишлари бўйича ёрдамчиси эди. Ўша йиллар унинг бошига қора кунлар соя солди.

У 1937 йил 10 сентябрь куни — Урганч шаҳар партия комитетининг биринчи секретари бўлиб турган пайтда ўз кабинетида ҳибсга олинди. Унга илгариги лавозими бўйича «Файзулла Хўжаев билан алоқадор» деб айб қўйишди. Халқ душманига чиқаришди. Икки йил сўроқларга жавоб берди, қийноқлар азобини тортди. Исбот қилишолмади, озодлик беришди. Лекин турмушдан ҳаловат йўқолди. Одамлар «халқ душмани» бўлиб қамалган кишидан ўзларини олиб қочишди. Ўн йиллик сарсон-саргардонликдан сўнг (1949 йил) уни обкомга чақириб, партиядан ўчирилганини айтишди. 1937 йили исботланмаган айби билан яна 25 йил муддатга қамашди. 25 йил! Айтишга осон! Ўша даврда бундай ҳукмлар оддий ҳол эди.

Қодиржон Матқосимов Сталин вафотидан сўнггина оқланди. Ҳаётини қайтадан бошлади. Энди уни тез-тез турли йиғинларда, пионер ва ўқувчилар davraларида учратиш мумкин эди. Турмушнинг турли жабҳаларида ҳалол, фидокорона меҳнат қилди.

Орадан йиллар ўтди. Қодир ота Матқосимов тўқсон ёшни қоралаб қолган табаррук кунларининг бирида Андижон область партия комитетига илк бор мурожаат қилди: кексайган чоғи болачақалари, невaралари билан енгил машина минишни орзу этди. Лекин обкомдан уни «Кексайган чоғингизда машина минишни сизга ким қўйибди» деб ранжитишди. Афсус!

Гап — машинада эмас, инсон қадрида, унинг Ватан ва жамиятда тутган ўрнида эди. Республика миқёсидаги пенсионер, партия ва меҳнат ветерани умрида бир бор машина сўраб мурожаат қилган экан, унга ҳурмат ва эҳтиром кўрсатиш мумкин эмасмиди?!

Андижон шаҳар ижроқўмининг янги раиси Мухторжон Рустамов воқеани эшитгач отани танишини, у ҳақда жуда кўп яхши гаплар билишини, лекин машина сўраб ёзган аризасидан бехабарлигини айтди. Тўғри, ариза 1988 йил 4 февраль куни обкомдан шаҳар ижроқўмининг собиқ раиси Омонулла Каримовга юборилган. Лекин ариза негадир эътиборсиз қолдирилган. Сабабини билиш учун О. Каримов ҳозир раҳбарлик қилаётган ташкилотга қўнғироқ қилдик.

— Қодир ота Матқосимовни яхши биламиз, ҳурмат қиламиз. Лекин машина беролмадик, тан оламиз. Сабаби ота «Волга» сўраганди... «Волга»ларни шаҳар партия комитети секретари Сибиряков кўрсатмасига кўра тақсимлаганмиз...

Тақсимланган «Волга»лар билан қизиқдик. Бирини Андижон экспериментал ремонт техника базаси слесари Собиржон Холмирзаевга, бирини область тери касалликлари диспансери ҳамшираси Фаина Ғуровага беришибди.

Беихтиёр ўйлаб қоласан киши. Эҳтимол, С. Холмирзаев, Ф. Ғуровалар ҳам «Волга» олишга ҳақли, ишда илғор, тақдирланишга муносиб кишилардир. Олишаверишсин, эътирозимиз йўқ. Лекин наҳот улар лойиқ топилган машинага Қодир отага ўхшаш кекса, табаррук инсон, республика аҳамиятидаги пенсионер муносиб кўрилмади? Партия ва меҳнат ветеранига эҳтиром шуми? Жилла бўлмаса ҳозирча имкон йўқлигини, кейинроқ бўлишини айтиб, яхши сўзлар билан овутишса бўларди-ку?

Такрор айтгинг келади: гап — машинада эмас, қадрда. Кўнгил нозик бўлади.

Исмат ХУШЕВ,
СССР Журналистлар союзининг аъзоси.

● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ

Наманган области марказида биринчи марта югуриш куни ўтказилди. Икки мингдан зиёд киши турли масофалар бўйлаб марра сари интилди. Ўзига хос спорт байрамида ўрта мактаблар, ҳунар-техника ва олий ўқув юртларининг ёшлари, ишлаб чиқариш корхоналарининг физкультурачилари иштирок этдилар.

СУРАТДА: марра яқинида.

А. КОВТУН фотоси (ЎзТАГ).

ЯШИННИ ШАРАФЛАШ

✦ Машҳур дарвозабон Лев Яшин катта футбол билан хайрлашганига 18 йил бўлди. Ўшанда динамочилар ва ФИФА терма командалари ўзаро учрашиб, ўйинни 2:2 қилишган эди. Яна жаҳон футбол юлдузлари Лев Яшинни шарафлашга ошиқмоқдалар. Бу сафар таниқли футболчининг 60 ёши муносабати билан ўзига хос футбол байрами ўтказиш мўлжалланмоқда. 10 август куни ўтказиладиган бу маросимда аввал футбол ветеранлари, кейин шу кундаги машҳур ўйинчилар иштирокида учрашувлар бўлади. Футбол мухлислари Росси, Жентиле, Бобби Чарльтон, Беккенбауэр, Оверат, Нетцер, Марадона, Санчес, Бастен, Гуллит каби таниқли футболчиларнинг ўйинларини кўришлари мумкин бўлади. Бундан ташқари Рудаков, Пильгуй, Хурцилава, Дзодзуашвили, Колотов, Мунтян, Сабо каби совет футболчилари ҳам майдонга тушадилар.

ЯНА ҒАЛАБА

✦ Иккинчи лига футбол командалари ўртасида олтинчи тур ўйинлари ўтказилди. Пешқадам «Нефтяник» футболчилари бу сафар дам олишди. Улар ҳисобида 9 та очко бор. Тошкентнинг «Трактор» командаси сафарда «Хўжанд» коллективидан устун келиб (1:0), очколарини 9 тага етказди. Пешқадамликка даъвогар Жиззахнинг «Ёшлик» футболчилари билан Наманганнинг «Навбаҳор» командаси учрашувида ҳисоб очилмади. Жиззахлик футболчилар ҳисобидаги очколар 8 тага етди. Шунингдек, «Спартак», «Сельмашчи», «Янгиер», «Жайкун», «Автомобилист» коллективлари ҳам ғалабага эришиб, ўз ҳисобларига иккитадан очко ёздилар.

Муҳаррир
Ў. УСМОНОВ.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг
ИШЛАБ ЧИҚАРИШ КУЧЛАРИНИ ЎРГАНИШ КЕНГАШИ
СССР иқтисодий районлар экономикаси, ишлаб чиқариш кучларини жойлаштириш ва экономика, планлаштириш ва қишлоқ хўжалигини бошқаришни ташкил этиш ИХТИСОСЛАРИ БЎЙИЧА
1989 йил учун
КУНДУЗГИ ВА СИРТҚИ АСПИРАНТУРАГА
ҚАБУЛ
ЭЪЛОН ҚИЛАДИ
Ҳужжатларни қабул қилиш муддати — 1 СЕНТЯБРГАЧА.
Ҳужжатлар қуйидаги адресга юборилсин: 700170, Тошкент шаҳри, Мўминов кўчаси, 9-уй. Аспирантура бўлими.

●

АВТОҲАВАСКОРЛАР ДИҚҚАТИГА!
ВАЗнинг ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ МАРКАЗИ
СССР «ВНЕШЭКОНОМБАНКИ» ВА СССР ЖАМҒАРМАЛАР БАНКИДАГИ махсус счётларда (пул ҳисобида)
маблағлари бўлган совет гражданларига пул ўтказиш йўли билан барча маркалардаги
ВАЗ АВТОМОБИЛЛАРИНИ СОТАДИ
Адрес: Тошкент шаҳри, 81-алоқа бўлими, Халқлар дўстлиги проспекти: 27-уй, магазин-салони.

●

ШАХСИЙ АВТОМОБИЛЬ ЭГАЛАРИ ДИҚҚАТИГА!
Ўзбекистон ССР автотранспорт ва йўл министрлигининг автобус-таксомотор парклари ҳузурида
ПАССАЖИРЛАР ТАШИШ БЎЙИЧА КООПЕРАТИВЛАР ТАШКИЛ ЭТИЛМОҚДА.
Шахсий автомобили бўлган гражданлар ана шу кооперативларнинг раҳбарларига мурожаат этишлари мумкин.
Кооперативларнинг аъзоларига қуйидаги хизмат турларини кўрсатиш тавсия этилади: ювиш-тозалаш; бўяш, обой ёпиштириш, темирчилик-қалайлаш, силлиқлаш-чархлаш, контроль-диагностика, шунингдек йўл ҳаракати қоидаларини ўрганиш бўйича ўқув-методика ишлари юзасидан ёрдам кўрсатилади.
Справкалар юзасидан министрликнинг қуйидаги телефонлари орқали мурожаат қилинсин: 33-04-06, 33-02-00, 33-32-62.

●

Корхоналар ва уй-жой-коммунал хўжалиги ташкилотларининг раҳбарлари
ДИҚҚАТИГА!
Ўзбекистон ССР Уй-жой-коммунал хўжалиги министрлиги ҳузурида янги ташкил этилган «УЗЖИЛКОММУНОРГТРУД» ЛОЙИҲА-ЖОРИЙ ЭТИШ МАРКАЗИ
ШАРТНОМАЛАР АСОСИДА
меҳнат бўйича нормалар ва нормативларни ишлаб чиқиш, моддий-техника ресурслари, хизмат учун олинадиган прейскурант нархлари ва тарифлар, хўжалик юритишнинг янги усулларига ўтиш, ишлаб чиқаришни бошқариш структурасини такомиллаштириш, меҳнатни ташкил этишнинг илғор формаларини ишлаб чиқиш ва жорий этиш, илмий-техника ахборотлари, ихтирочилик ва рационализаторлик бўйича хизмат кўрсатиш, консультация хизматларига
БУЮРТМАЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ
Мурожаат учун адрес: 700059, Тошкент шаҳри, Шота Руставели кўчаси, 93-уй. Телефонлар: 53-11-35, 53-56-25.

●

Тошкент давлат циркида
26 апрель соат 19.30 да;
27, 28, 29 апрель соат 17.00 ва 19.30 да;
30 апрель соат 12, 15, 18.00 да
ИТАЛИЯ АХБОРОТ АГЕНТЛИГИ
"MODUS VIVENDI INTERNATIONAL"
1989 ЙИЛ ҚИШ-БАҲОРИ ИТАЛИЯ МАВСУМ МОДАЛАРИНИ
НАМОЙИШ ЭТАДИ
КОЛЛЕКЦИЯ МУАЛЛИФИ — машҳур итальян дизайнер-модельери
signora
FRANCA SERRA
Билетлар сотилмоқда.
Коллектив бўлиб тушиш учун буюртмалар қабул қилинади.
Касса соат 10 дан 20.00 гача очиқ.
Справкалар учун телефонлар: 44-35-91, 44-35-84, 44-28-04.

МАҚТОВ СЕҲРИ

Бирон нарса учун мақтаганларидан кейин койишни эшитиш ҳамиша енгил бўлади.

Мана, Авраам Линкольннинг иккинчи энг машҳур хати (беш ўғли жангда ҳалок бўлиши муносабати билан унинг миссис Биксига йўллаган мактуби бундан ҳам машҳур эди).

Бу хат гражданлар урушининг энг мудҳиш даврларидан бирида, 1863 йил 26 апрелда ёзилган. Ўн саккиз ой мобайнида Линкольннинг генераллари Иттифоқ Армиясини фожиали мағлубиятдан қутқара олмадилар. Бемаъни, фойдасиз қурбонлардан бош чиқмай қолди. Минглаб жангчилар армиядан қочиб кетдилар ва ҳатто сенатнинг республикачи аъзолари Линкольнни Оқ уйни ташлаб чиқиб кетишга мажбур қилмоқчи бўлдилар. «Ҳозир биз ҳалокат ёқасида турибмиз, — деди А. Линкольн, — назаримда яратганнинг ўзи ҳам бизга қарши. Мен умид учқунини элас-элас кўраётирман». Мактуб ана шундай ғуссали, зулмат қуюқлашган даврда ёзилган эди.

Хатти-ҳаракатларига бутун миллатнинг тақдири боғлиқ бўлган ўжар генерални Линкольн ўз фикрига қандай ишонтиргани яққол кўриниб тургани учун мен ўша хатни келтираман.

Бу Авраам Линкольн президент бўлганидан бери ёзган энг кескин мактуби бўлса керак. Аммо жиддий хатолар тўғрисида гапиришдан олдин у генерал Хукерни мақтайди.

Мана, генерал Хукерга йўлланган ўша хат.

«Мен Сизни Потомак армиясига бошлиқ қилиб қўйдим. Бундай қилишимнинг етарли далиллари бор, лекин шунга қарамай, Сиздан норозилигимга асос бўладиган фактлар борлигини билиб қўйишингиз лозим, деб ҳисоблайман.

Мен Сизнинг жасур ва маҳоратли жангчи эканлигингизга ишонаман ва, албатта, буни қадрлайман. Шунингдек, Сиз ўз касбингизга сиёсатни аралаштирмаслигингизни ҳам биламан, буни тўғри қиласиз. Сиз ўзингизга ишонасиз — бу қимматли, зарур хислатдир.

Сиз шуҳратпарастсиз, у меъёрида бўлса, зарардан кўра фойда келтиради. Бироқ генерал Бернсайд армияга қўмондонлик қилганида Сиздаги шуҳратпарастлик устунлик қилиб, уни иложи борича назар-писанд қилмадингиз, бу билан мамлакатга ва садоқатли хизматлари бўлган ҳурматли ҳамкасбингиз қадрига етмадингиз.

Сиз яқинда худди шу руҳда иш тутиб, армия ва мамлакатга диктатор керак, деган эмишсиз — бунга ишонса бўлади. Шунга қарамай, мен қўмондонликни Сизга топширдим.

Муваффақиятларга эриша оладиган генералларгина диктатор бўлишлари мумкин. Эндиликда мен Сиздан ҳатто диктатура имкониятини таҳлика остига қўйиб бўлса ҳам, ҳарбий ғалаба кутмоқдаман. Ҳукумат Сизни имкони борича қўллаб-қувватлайди, бошқа ҳамма қўмондонларни ҳам армияда унинг командирини танқид қилиб, унга ишончсизлик билдириб, Сиз вужудга келтирган руҳ эндиликда ўзингизга панд бермаса, деб жуда қўрқаяпман. Ана шу қийинчиликни енгишда имкониятларим йўл қўйганича Сизга ёрдам бераман.

Армияда шундай руҳ бўлар экан, на Сиз, на Наполеон (агар у ҳаёт бўлганида) ҳеч нарсага эриша олмайсизлар, шунинг учун ҳам эндиликда ўйламасдан иш қилишдан эҳтиёт бўлинг. Эҳтиёт бўлинг-у, аммо куч-ғайрат, сергаклик ва ҳушёрлик билан олға боринг ва бизга ғалаба олиб келинг».

Бу китобнинг ўқувчиси Линкольн эмас. Аммо у қўллаган фалсафа ҳар кунги ишга доир мулоқотларда Сизга ёрдам бериши мумкинлигини билишни истайсизми? Қани, кўрайликчи? Филадельфиядаги «Воок компани»да В. П. Гоу билан содир бўлган воқеани олайлик. Мистер Гоу — сиз ва менга ўхшаган оддий одам. У Филадельфияда мен лекция ўқийдиган группалардан бирининг тингловчиси. Тингловчилар олдида гапирганида, мана у нималарни айтиб берганди.

«Воок компани» контракт бўйича Филадельфияда катта маъмурий бинони муайян муҳлатда қуриб, жиҳозлаб бериш мажбуриятини олганди. Ҳамма иш план бўйича борарди, бино қурилиб бўлаёзганди, бирдан асосий пудратчидан бронза нақшларини тайёрлаш буюртмасини олган пудратчи безакларни вақтида топшира олмаслигини айтиб қолди. Энди нима бўлади? Ҳамма иш тушовланади. Озмунча зарар кўриладими! Яна ҳаммаси битта одам касрига!

Шаҳарлараро телефонда сўзлашувлар. Мунозаралар. Қизғин тортишувлар! Ҳаммаси бефойда. Ана шунда бронза «шер» билан унинг уясида олишиш учун Гоу Нью-Йоркка юборилади.

«Бруклинда шундай фамилияда сиз якка-ягона одам эканлигингизни биласизми?» — сўради Гоу президент кабинетига кира солиб. Президент ҳайрон бўлди: «Йўқ, буни билмасдим».

«Шунақа, — деди мистер Гоу. — Бугун тонгда поезддан тушиб, адресингизни билиш учун телефон китобига қарадим. Шунда Бруклин телефон китобида шундай фамилияли ягона одам сиз эканлигингизни билиб қолдим».

«Бу ҳақда ҳеч қачон эшитмагандим» деди президент. У телефон китобини қизиқиб кўздан кечира бошлади. «Ҳа, бу одатдаги фамилиялардан эмас, — деди у ғурур билан, — оиламнинг келиб чиқиши Голландиядан, Нью-Йоркда эса қарийб икки юз йил муқаддам ўрнашиб қолганмиз». У ўз оиласи, аждодлари ҳақидаги гапини бир неча минут давом эттирди. Кейин мистер Гоу уни йирик корхона эгаси эканлиги билан табриклади ва бу корхонанинг худди шундай бошқа корхоналардан афзал томонларини мақтади. «Бу мен кўрган корхоналар сирасида бронза буюмлар ишлаб чиқарадиган энг озода корхона» деди Гоу.

«Мен бу ишни ташкил этишга ўзимнинг бутун ҳаётимни сарфладим, — деди президент, — ва у билан фахрланаман». Корхонани айланишганида мистер Гоу ишлаб чиқаришнинг ташкил этилишини мақтади, фабриканинг ўз рақобатчилари олдидаги афзалликлари хусусида мулоҳазаларини айтди. Жумладан, мистер Гоу айрим оригинал машиналар борлигини таъкидлади. Президент эса уларни ўзи кашф этганини айтди. У мистер Гоуга оригинал машиналар қандай ҳаракатланиши ва қандай нозик ишларни бажаришини намойиш қилиб кўрсатди. Кейин президент Гоуни қўярда-қўймай тушликка таклиф этди. Сезяпсизми, бутун суҳбат давомида Гоу ўз ташрифининг ҳақиқий мақсади хусусида ҳали оғиз очгани йўқ.

Тушликдан сўнг президент гап очди: «Энди ишга ўтсак. Мен нимага келганлигингизни фаҳмлаганман. Аммо бизнинг учрашувимиз бунақанги кўнгилли бўлади, деб ўйламовдим. Филадельфияга хушхабар етказишингиз мумкин: бошқа ишларни орқага суриб бўлса ҳам, буюртмаларингиз тайёрланиб, вақтида етказиб берилади».

Мистер Гоу ўз оғзи билан илтимос қилмаёқ ташрифидан кўзланган мақсаднинг ҳаммасига эришди. Материал вақтида етказиб берилди ва қурилиш контрактда кўрсатилган муддатда тугалланди.

Агар Гоу одатда шунақанги ҳолларда қўлланиладиган «Тўқмоқ ва динамит» усулидан фойдаланганида нима бўларди? Жавобини ўзингиз бераверинг.

Одамни ранжитмай ва унда норозилик тугёнини қўзғамай унинг позициясини ўзгартириш учун, —

Гапни мақтов ва ўша одамнинг яхши хислатларини самимий тан олишдан бошланг.

(Давоми бор. Боши газетанинг ўтган сонларида).

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ» («Советский Узбекистан»)
Орган ЦК Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР

БИЗНИНГ АДРЕС: 700083, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32.

БЎЛИМЛАР: партия турмуши — 33-34-69, 32-53-97, 32-57-19, пропаганда — 32-55-70, саноат, қурилиш ва транспорт — 33-47-80, 32-53-14, 32-54-09, қишлоқ хўжалиги — 33-76-04, 32-53-15, 32-53-70, совет қурилиши — 33-12-16, 32-57-20, 32-54-18, фан, маданият ва халқ таълими — 33-44-51, 32-57-21, адабиёт ва санъат — 33-20-36, 32-54-35, 32-55-16, ахборот ва спорт — 33-14-24, 32-55-17, халқаро ҳаёт — 32-54-14, хатлар ва оммавий ишлар — 33-21-43, 32-53-16 32-53-20, 32-53-21, 33-11-49, 32-54-06, коммунистик ахлоқ — 32-54-29, фельетонлар — 32-54-27, иллюстрация — 32-57-22.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси, 700083, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32.
Газета офсет усулида, А—2 форматида босилади.

Р. — 01155. В. — 89. ИНДЕКС 64563. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12